

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Annabel Voomets

**ETTEVÕTJATE VALMIDUS MAKSUKÄITUMISE
HINNANGUTE AVALDAMISEKS AVALIKKUSELE**

Lõputöö

Juhendaja

Maret Güldenkoh, MBA

Tallinn 2020

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2020
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Ettevõtjate valmidus maksukäitumise hinnangute avaldamiseks avalikkusele</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Entrepreneurs willingness to publish tax behaviour ratings to the public</p> <p>Lõputöö koosneb 60 leheküljest. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles. Lõputöö eesmärk oli välja selgitada ettevõtjate valmidus maksukäitumise hinnangute avaldamiseks avalikkusele.</p> <p>Lõputöö eesmärgi täitmiseks analüüsiti maksukäitumise, hoolsuskohustuse ja sotsiaalsete kohustuste teoreetilist käsitlust, analüüsiti ettevõtjate andmete kuvamist erinevates avalikkusele kättesaadavates andmebaasides ja analüüsiti ettevõtjate hoiakuid ja tõlgendati analüüsi tulemusi.</p> <p>Ankeetküsitlusest selgus, et kaks kolmandikku küsitlusele vastanutest ei ole teadlikud maksukäitumise hinnangute e-teenuse olemasolust. Ettevõtte maksukäitumise hinnanguid on veerand vastajatest valmis avalikustama, teine veerand vastajatest on valmis kõigile küsijatele hinnanguid jagama. Üks kümnendik vastajatest ei ole valmis kellegagi hinnanguid jagama.</p> <p>Analüüsi tulemusel jõuti järeldusele, et ettevõtjad on nõus hinnanguid jagama peamiselt nendega, kellega plaanitakse koostööd teha või on kunagi koostööd tehtud.</p>	
Võtmesõnad: <i>hoolsuskohustus, ettevõtja, maksukuulekus</i>	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>due diligence, entrepreneur, tax compliance</i>	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: <i>Annabel Voomets</i></p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Annan Sisekaitseakadeemia tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose reprodutseerimiseks säilitamise ja elektroonilise avaldamise eesmärgil, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Annan loa teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Sisekaitseakadeemia veebikeskkonna kaudu sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogu kaudu ja paberkandjal Sisekaitseakadeemia raamatukogus kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.</p> <p>Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: <i>Maret Güldenkoh</i>	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: <i>Kerly Randlane</i>	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. MAKSUKÄITUMISE OLEMUS.....	7
1.1. Ettevõtjate sotsiaalsed kohustused	7
1.2. Maksukäitumise olulisus ettevõtja hoolsuskohustuses	13
2. AVALIKKUSELE KUVATAVAD ETTEVÕTJATE ANDMED.....	19
2.1. Uurimismetoodika.....	19
2.2. Erinevates portaalides ettevõtjate kohta kuvatav teave.....	22
2.3. Ettevõtjate valmisolek andmete jagamiseks.....	29
2.4. Järeldused ja soovitused.....	38
KOKKUVÕTE.....	41
SUMMARY	43
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	44
Lisa 1. Kirjavahetus Registrate ja Infosüsteemide Keskusega	49
Lisa 2. Registrate ja Infosüsteemide keskuse päringu vastus	51
Lisa 3. Küsimustik ettevõtjatele.....	52
Lisa 4. Äriregistri andmete väljatrükk TERE aktsiaseltsi kohta	56
Lisa 5. Creditinfo raport TERE aktsiaseltsi kohta	57
Lisa 6. Maksukäitumise hinnangute e-teenuse tutvustus	58

SISSEJUHATUS

Eestis on palju ettevõtjaid ning äriühinguid asutatakse pidevalt juurde. Tiheda konkurentsi tõttu võivad esitada osad ettevõtjad oma firma kohta valeandmeid või varjata tegelikku olukorda. Tehingupartneri tausta on soovituslik enne tehingut kontrollida, et ei satuks maksupettuse osaliseks või ei saaks ise petta. Maksu- ja Tolliamet teeb 2020. aastal kõigile kättesaadavaks maksukäitumise hinnangute e-teenuse, kust saab tehingupartneri loal tema tausta kontrollida ning veenduda, et tehingupartneri maksuasjad on korras. Maksukäitumise hinnangute e-teenus koondab erinevates andmebaasides avaldatud andmed ühte kohta ning tehingupartner saab nendest kohese ülevaate.

Lõputöö teema aktuaalsus tuleneb Maksu- ja Tolliameti (edaspidi MTA) 2020. aasta esimesel poolaastal avalikkusele kättesaadavaks tehtavast maksukäitumise hinnangute e-teenusest. Rahandusministeerium on 2017-2020 aasta arengukavas seadnud eesmärgiks koguda kokku riigi maksutulud ning vähendada ebaausa majandustegevuse osakaalu. See eesmärk hõlmab ka uue e-maksuameti arendamist, kus oleks ülevaade maksumaksja rahalistest nõuetest ja kohustustest riigi ees ning lisaks luuakse e-maksuametisse vaade isiku riskiprofiilist. (Rahandusministeerium, 2016) MTA 2017-2020 aasta arengukavas on välja toodud, et amet soovib luua võimaluse ettevõtjatel oma usaldusväarsuse hinnangut teistega jagada ning tehingupartneri taustakontrolli muuta lihtsamaks ja kiiremaks (Maksu- ja Tolliamet, 2017a).

Teema uudsuseks on see, et varem ei ole maksukäitumise hinnanguid ettevõtjate kohta avaldatud ja autoril on võimalus käesoleva tööga panustada teenuse arendamisse. Töö lisandväärtuseks on see, et MTA saab teada kas ja millistel tingimustel on ettevõtjad valmis oma andmeid avalikkusele avaldama ehk anda kõigile soovijatele vabalt kasutada. Analüüsitulemustest lähtuvalt saab MTA maksukäitumise hinnanguid kvaliteetsemaks muuta.

Töö kirjutamise ajal on ettevõtjate erinevad avalikud andmed avalikkusele (tehingupartneritele) leitavad erinevate andmebaaside (näiteks e-krediidiinfo, äriregister, MTA) kodulehtede otsingute kaudu. Andmete otsimine võtab aega ja andmete kvaliteet ei pruugi olla parim. Seetõttu on MTA eesmärgiks kõik andmed

ühthe kohta koondada, et tehingupartnerid ei peaks erinevatest andmebaasidest neid otsima. Lisaks üldkättesaadavatele andmetele soovib MTA avaldada täiendavalt kaks hinnangut - maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnang (Maksu- ja Tolliamet, 2020a). Need hinnangud arvutatakse maksusaladustega kaitstud andmete põhjal. Seetõttu saavad hinnangud olla nähtavad ettevõtjatele ja nendele, kellele ettevõtjad on nõus hinnanguid jagama kas pidevalt või teatud perioodiks. Seepärast püstitatakse lõputöö probleemküsimus: millistel tingimustel ja kas ettevõtjad on nõus oma ettevõtte maksusaladusega kaetud hinnanguid jagama?

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada ettevõtjate valmidus maksukäitumise hinnangute avaldamiseks avalikkusele.

Töö eesmärgi täitmiseks püstitatakse järgmised uurimisülesanded:

1. Analüüsida ja süstematiseerida maksukäitumise, hoolsuskohustuse ja sotsiaalsete kohustuste teoreetilist käsitlust.
2. Analüüsida ettevõtjate andmete kuvamist erinevates avalikkusele kättesaadavates andmebaasides.
3. Analüüsida ettevõtjate hoiakuid ja tõlgendada teostatud analüüsi tulemusi.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks kasutatakse kvantitatiivset uurimismetoodikat. Kvantitatiivse uurimise puhul kasutatakse töö analüüsis statistikat, tabeleid, graafikuid ning analüüsitakse kuidas arvandmed seostuvad töö hüpoteesi või probleemiga (Neuman, 2011, pp. 165-175). Andmekogumise meetodina kasutatakse struktureeritud küsitlust. Töös kasutatakse süstemaatilist juhuvalimit lähtudes tegevusvaldkonnast ja kindlast intervallist (Neuman, 2011, pp. 247-252). Küsitlus saadetakse eesmärgistatud valimi alusel valitud ettevõtjatele. Kriteeriumi moodustamiseks kasutatakse kihtvalimit. Järeldused tehakse tulenevalt analüüsitulemustest tagamaks nende võrreldavus.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, kus esimene peatükk on jagatud kaheks alapeatükiks ja teine peatükk neljaks alapeatükiks. Esimene peatükk selgitab maksukäitumise olulisust ettevõtjate kohustuste sealhulgas sotsiaalsete ja hoolsuskohustuste täitmisel. Esimeses alapeatükis analüüsitakse ettevõtjate

sotsiaalseid kohustusi ja teises alapeatükis analüüsitakse maksukäitumise olulisust ettevõtjate hoolsuskohustuste täitmisel.

Teises peatükis analüüsitakse, milline info on avalikkusele st kõikidele isikutele ettevõtjate kohta internetis kättesaadav ja analüüsitakse läbiviidud küsimustikke, lisaks esitatakse läbiviidud analüüside tulemused ja järeldused. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade kasutatavast uurimisstrateegiast sh valimi moodustamisest ja uurimisprotsessist kui tervikust. Teises alapeatükis analüüsitakse erinevates vabalt kättesaadavates andmebaasides leiduvat ettevõtjate informatsiooni, mille alusel saaks kujundada nende maksukäitumist. Kolmandas alapeatükis analüüsitakse läbiviidud küsitluse tulemusi selgitamaks välja ettevõtjate valmisolekut jagada enda maksekäitumise sh maksusaladusega kaitstud infot teiste isikutega. Neljandas alapeatükis esitatakse analüüside tulemused, järeldused ja soovitusel.

Lõputöö allikmaterjalidena kasutatakse nii eesti- kui ka ingliskeelset teemakohast erialakirjandust, teadusartikleid ja teemakohaseid õigusakte.

1. MAKSUKÄITUMISE OLEMUS

1.1. Ettevõtjate sotsiaalsed kohustused

Alapeatükis antakse ülevaade ettevõtjate sotsiaalsetest kohustustest, sealhulgas ettevõtluse, ettevõtte ja ettevõtja definitsioonidest, ettevõtluse arengust, ettevõtjate teadmistest ja hoolsuskohustusest.

Ettevõtlus on alati olnud populaarne. Ettevõtjad arendavad ja parendavad kogukonda luues töökohti ning parandades töötajate ja tarbijate elujärge. Ühiskond eeldab ettevõtjatelt erinevate kohustuste ja ootuste täitmist. Ettevõtlus koosneb riskide võtmisest, innovatsioonist, loovast mõtlemisest. Ettevõtja on see, kes loob midagi, võttes arvesse sellega kaasnevaid riske ja ebaõnnestumisi (Eroğlu & Piçak, 2011, pp. 148-149).

Ettevõtja vahendab kaupu ja kasvatab kasumit. Ettevõtja mõiste on prantsuse keeles *entreprendre*, see tuleneb 1437. aastast (Miettinen & Teder, 2006, lk 7-8). Ettevõtluse mõistet hakati kasutama 17. sajandil majandusteadlaste Richard Cantilloni ja Robert Hisrichi poolt (Janakiram, 2010, p. 141). Cantillon on mõtestanud, et ettevõtja on isik, kes leiab kasutamata võimalusi ning teeb selle kasutamiseks vajalikke uuendusi, viies kokku inimesed, raha ja tootmisvahendid (Miettinen & Teder, 2006, lk 7-8). Äriseadustik sätestab, et ettevõtja on füüsiline isik või äriühing, kes pakub enda nimel tasu eest püsivalt kaupu või teenuseid (Äriseadustik, 1995). Jean Baptiste Say hakkas ettevõtte mõistet kasutama 18. sajandi keskpaigast. Ta keskendus ettevõtja tegevuse ja ettevõtluse rolli analüüsimisele ühiskonnas. (Miettinen & Teder, 2006, lk 8-9) Seega on ettevõtjad uuendusmeelsed inimesed, kes pakuvad enda nimel tasu eest teenuseid või kaupu ning ühtlasi loovad inimestele töökohti.

Ettevõtjad peavad looma strateegiaid, mis lahendaksid suuri majanduslikke ning sotsiaalseid probleemkohti enda tegevuskohas (Godar, O'Connor & Taylor, 2005, p. 3). Füüsiline isik, kes ostab kaupu, et neid kallimalt edasi müüja on Richard Cantilloni arendatud teoreetiline käsitlus ettevõtjast. Ettevõtja kasutab teiste tööjõudu, et endale kasu teenida, kuid samal ajal peab tegelema erinevate riskide analüüsimisega. (Helbert & Link, 2009, p. 241) Ettevõtte asutamine on kõrge

riskiga investering, seega tõenäoliselt alustavad ettevõtlusega need inimesed, kes ei karda võtta riske ning on valmis ka ebaõnnestuma (Miner & Raju, 2004, p. 12).

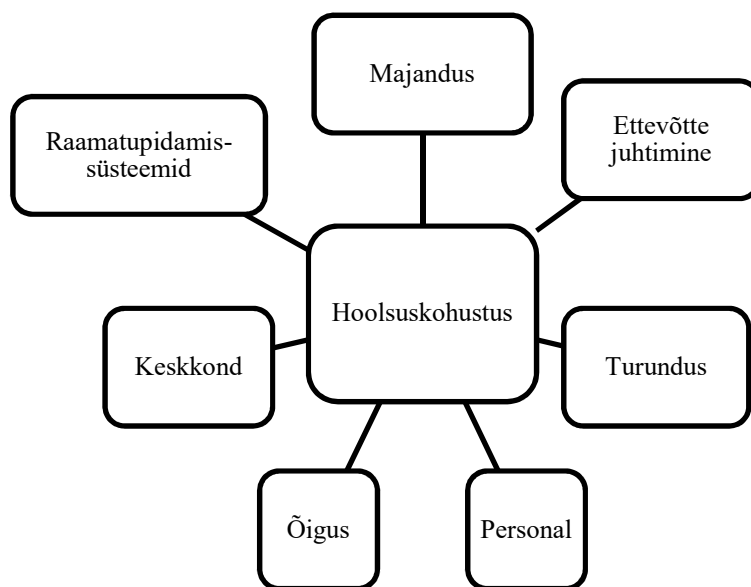
Ettevõtjad loovad viise ressursside ja kasvu ühendamiseks eri piirkondades majanduslikes ja poliitilistes situatsioonides, mis on igas regioonis erinevad. Uuringutest on selgunud, et ettevõtjad on tihti haritumad kui mitte-ettevõtjad. Ettevõtjate arvu ebahütlast jaotumist võib põhjendada linnade erineva ajaloo ning selle mõjuga. Ettevõtteid asutatakse ja tegevuskohaks valitakse kohad, kus tooraine on kohe saadaval ning tootmiskulud on madalamad. (Carrasco-Montegudo & Buendía-Martínez, 2013, p. 296) Seega saab järeldada, et madalamate tootmiskuludega kohtades on suurem ettevõtlusmäär kui kallite tootmiskuludega kohtades. Tänapäeval elab rohkem ettevõtjaid suurlinnades, eriti nendes piirkondades, kus on eelnevalt palju ettevõtjaid (Glaeser, 2007, pp. 31-38). Sellest saab järeldada, et ettevõtlikus innustab ka teisi inimesi ettevõtjateks hakkama. Glaeser (2007, pp. 31-38) ja Chinitz (1961, pp. 279-289) rõhutavad, et oluline osa on ka kohalikel väiketootjatel, kes omakorda toovad konkurentsiga hinnad madalamale.

Avalik sektor on vähendanud erasektori halduskoormust viies ettevõtlusega seotud dokumentatsiooni elektrooniliseks. Internetis on võimalik registreerida ettevõtte, esitada aruandeid ning nende andmete põhjal on jaotatud ettevõtjad kategooriatesse. Sellest saab kasu ka avalik sektor – ametnikel on võimalik kiirelt ja ülevaatlikult aru saada maksumaksjate maksukäitumisest ja maksukohustuste täitmisest. (Güldenkeh, Silberg, 2016, pp. 43-56) Seega on riik loonud ettevõtjatele kiire ja mugava võimaluse registreerida ja deklareerida ettevõtlusega seotud dokumente interneti teel vajaduseta kuskile füüsiliselt kohale minna. Tänu sellele on ettevõtjatel kergem ja mugavam täita hoolsuskohustust.

Hoolsuskohustus tähendab tehingupartneri tausta uurimist, eesmärgiga saada infot tehingupartneri ettevõtte toimimise kohta (Drewniak, 2013, p. 12). Hoolsuskohustuse eesmärk on ennekõike vältida inimestele, keskkonnale ja ühiskonnale kahjulike mõjude põhjustamist või sellele kaasa aitamist, seda ka ärisuhetes. Kui kahjulikku mõju ei ole võimalik vältida, peaks hoolsuskohustus võimaldama ettevõttel seda leevendada või ära hoida. (OECD, 2018, p. 16) Igal

ettevõtjal on ärisuhetes kohustus rakendada hoolsuskohustust ja võtta vastutus oma otsuste eest.

Joonis 1. Valdkonnad, kus rakendatakse hoolsuskohustust (Drewniak, 2013, p. 13; autori koostatud)

Hoolsuskohustust saab läbi viia erinevates valdkondades, jooniselt 1 nähtuvad valdkonnad, kus seda teha saab (vt joonis 1). Hoolsuskohustust saab rakendada nii turunduse alal, kus saab ettevõtja ennast kurssi viia tehingupartneri turundusstrateegiatega, keskkonna alal, kus saab veenduda, et tehingupartner toimib vastavalt sätestatud nõuetele ja ohutult aga ka ettevõtte juhtimise tasandil, kus saab veenduda, kas ettevõtet juhib päriselt see isik, kes väidab, et on ettevõtte juht (vt lk 20 tabel 1). Valdkond, kus hoolsuskohustus läbi viiakse tehingupartneri tausta kontrollimisel aga sõltub tulevase koostöö ulatusest ning mis alal soovitakse koostööd teha (Drewniak, 2013, p. 13). Seega kui ettevõtted soovivad koostööd teha üksteiselt ostes-müües, on oluline analüüsida tehingupartneri majanduslikku poolt. Samas ei saa mööda vaadata tehingupartneri turunduskampaaniatest, juhtimisstiilist või mõjust keskkonnale, sest tehingupartneri halb käitumine või regulatsioonide mitte vastavuses olemine ning nende meedias kajastamine võib negatiivset mõju avaldada ka neile, kellega ettevõtte koostööd teeb.

Majandusliku tausta uurimine koosneb majandusaruannete ja ettevõtte majandusliku ning finantsseisundi analüüsimisest, sisekontrolli hindamisest, vajadusel ettevõtte juhtkonna esindajate ja raamatupidamispõhimõtete tutvumisega. Täpsete finantsandmete kogumine võimaldab hinnata ülevaاتlikult ettevõtte majanduslikku seisundit ja selles esinevaid riske. Ettevõtte finantsilise osa kontrollimine peaks vastama ka küsimustele ettevõtte kapitalivajaduste kohta. (Drewniak, 2013, p. 13)

Ettevõtjad, kes soovivad teistega koostööd teha, on huvitatud hoolsuskohustuse täitmisest, sest nii saab teavet koostööpartneri väärtustest, riski-käitumisest ja nende riskide planeerimise kohta. Hoolsuskohustus on riskipõhine. Ettevõtja kohaldatavad meetmed peavad olema proportsionaalsed võimalike kahjude mõjude tõenäosusega. Kui kahjuliku mõju tõenäosus ja olulisus ühiskonnas on kõrge, peaks hoolsuskohustuse rakendamine olema põhjalikum. (OECD, 2018, pp. 16-18)

Eelpooltoodust saab järeldada, et meditsiini või toidlustuse alal tegutseva ettevõtja hoolsuskohustus tehingupartneri valimisel on eriti oluline, sest piisava hoolsuskohustuse rakendamata jätmisel on oht inimese tervisele. Samuti on oluline jälgida, kas tehingupartner esitab vajalikke deklaratsioone ning ega ettevõtjal maksuvõlga ei ole.

Hoolsuskohustusel on vähemalt kolm mõõdet: ettevõtja võib olla hooletu, kui valib töötajaid võtmekohtadele ettevõttes, ettevõtja võib eirata oma kohustust töötajaid välja õpetada ja koolitada, ettevõtjal võib ka täielikult puududa ettevaatusabinõude süsteem (Tolvanen, 2009, p 347). Seega kui ettevõtja palkab ebakompetentse raamatupidaja, samal ajal eirab ka oma kohustust töötaja välja õpetada ja keegi raamatupidajat ei kontrolli, siis võib tulemuseks olla maksude mitte maksmine või valesti maksmine.

Tehingupartneri valikul on olulised järgmised osad: strateegilised huvid, puhaskasu, ühistegevus. Tehingupartneri tausta kontrollimine on oluline, et tunda saada tehingupartneri finantsilist tausta, ettevõttes valitsevat organisatsioonikultuuri, korraldatavaid turunduskampaaniaid, kuidas töötajatega suheldakse ja muud. Nõuetekohane hoolsuskohustuse täitmine on võimaliku

äripartneri põhjalik uurimine ja analüüsimine, et leida vastus küsimusele, kas tasub selle isikuga ärilistesse suhetesse astuda või mitte. (Drewniak, 2013, pp. 8-10)

Hoolsuskohustuse alla kuulub ka ettevõtlustegevuse registreerimine, majandusaasta aruannete esitamine ja muu. Nende kohta ei ole automaatselt teavitavaid süsteeme ja seetõttu võib isikutel teadmatuses jääda andmed esitamata või hoolsuskohustus täitmata. Küll aga räägitakse sellest meedias. Erinevatest õigusaktidest tulenevalt peavad juriidilised isikud enda andmed esitama või ennast registreerima vastavates registrites. Maksukäitumise hinnang kogub need andmed uude e-teenusesse ja seega saab ettevõtja hoolsuskohustuse lihtsamini täita kui varem, sest teenus koondab kokku info, kas ettevõttel on kõik vajalikud andmed esitatud. Lisas 6 on kokkuvõttev tutvustus maksukäitumise hinnangute e-teenusest, kust selgub, et maksukuulekuse hinnangus arvestatakse deklaratsioonide esitamist, maksu- ja tollialaseid süütegusid, viimase 12 kuu jooksul läbiviidud maksumenetlusi ja muid komponente kolme palli süsteemis. Maksuasjade korrasoleku hinnangus antakse hinnang kui hoolsalt ettevõtja töötamise registris kandeid teinud on ja kui korrektsed need on (vt lisa 6).

Maksukorralduse seadus (edaspidi MKS) reguleerib viite mitterahalist kohustust, mida peavad kõik ettevõtjad täitma. Nendeks on (Maksukorralduse seadus, 2002):

1. Registreerimiskohustus. Seda reguleerib MKS § 18, mis sätestab, et enne tegevuse alustamist peab ettevõtja ennast vastavas registris registreerima.
2. Deklareerimiskohustus. See on reguleeritud MKS §-ides 85-91, kust tuleneb, et maksumaksja peab Maksu- ja Tolliametile esitataval deklaratsioonil esitama talle teadaolevalt korrektsed andmed ning seda peab tegema kindlaks tähtajaks.
3. Kaasaaitamiskohustus. MKS § 56 järgi peab maksukohustuslane maksuhaldurile teatama kõik talle teadaolevad asjaolud, mis omavad maksustamise seisukohast tähendust. Kaasaaitamiskohustuse järgi peab maksukohustuslane andma vajadusel seletusi ning esitama vajalikke tõendeid. Maksukohustuslane ei või takistada maksuhaldurit maksumenetluses.

4. Raamatupidamisarvestuse ja arvestuse pidamise kohustus. See on reguleeritud MKS §-is 57. Maksukohustuslane peab pidama raamatupidamisarvestust ning selle peab korraldama nii, et mõistliku aja jooksul on võimalik aru saada tema tehingute toimumisest, tuludest, kuludest, varast ja kohustustest.
5. Dokumentide säilitamise kohustus. Raamatupidamise seaduse § 12 järgi on maksukohustuslane kohustatud säilitama algdokumente seitse aastat alates majandusaasta lõppemisest (Raamatupidamise seadus, 2002).

Maksu- ja Tolliamet kasutab alates 2013. aastast IRIS süsteemi. See on eel- ja jälerteavituse süsteem, mis hõlmab nii mitterahalisi kui ka rahalisi nõudeid. Mitterahalisi eelteavitusi väljastab süsteem siis, kui mõne deklaratsiooni (tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioon, käibedeklaratsioon) esitamise tähtaeg on saabumas. Kui eelteavitus on saadetud, siis jälerteavitust ilma rahalise kohustuseta välja ei saadeta. Rahalise nõude eelteavitust kasutatakse siis, kui mõne maksu tasumise tähtpäev on saabumas. Rahalise nõude eelteavitus saadetakse mõni päev kuni nädal enne tähtpäeva kätte jõudmist. (Janno, 2015, lk 21-23)

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et ühe inimese ettevõtlikkus võib innustada ka teisi inimesi ettevõtlusega alustama. Mida rohkem ettevõtjaid on inimese ümber ning mida edukamad on ettevõtjad, seda suurem võib olla inimese motivatsioon hakata ka ise ettevõtjaks. Hoolsuskohustus tähendab kõikide deklaratsioonide ja vajalike andmete õigel ajal esitamist ning samas kaudselt ka korrektset ja täpset tehingupartneri taustakontrolli. Kõikidel maksumaksjatel peab olema valmidus täita nii rahalisi kui ka mitterahalisi kohustusi, olenemata sellest, kas nad on juriidilised või füüsilised isikud. Hoolsuskohustuse täitmist saab iga ettevõtja ise kontrollida ja ka teised saavad ettevõtja kohta avaldatud andmeid leida erinevatest avalikest andmebaasidest.

1.2. Maksukäitumise olulisus ettevõtja hoolsuskohustuses

Alapeatükis käsitletakse maksumoraali, maksukuulekust, maksukäitumist ja nende seost ettevõtja hoolsuskohustusega.

Maksukäitumist mõjutab suuresti ettevõtja hoolsuskohustus. Kui ettevõtja täidab kõiki hoolsuskohustusi ja tema maksukäitumine on korras on tegemist eeskujuliku ettevõtjaga. Töö koostaja on arvamisel, et eeskujulik ettevõtja on valmis oma andmeid ja maksukäitumise hinnanguid teistega jagama, sest kui need on korras siis usaldavad ka teised teda rohkem ning on valmis koostööd tegema.

Maksumoraali defineeriti esimest korda 1960. aastatel kui rühma või kogu elanikkonna suhtumist maksukohustuste täitmiseks või eiramiseks, maksumoraal on seotud kodanike mentaliteedi ja nende teadlikkusega, mis hõlmab enda all ka maksukohustuslasena olemise teadvustamist (Schmölders, 1960, pp. 97–98; Randlane, 2015, p. 3). Maksu maksmise valmidust nimetatakse maksumoraaliks. Maksumoraal kirjeldab inimeste suhtumist maksude maksmisesse, nende isiklikke uskumusi, norme ja sisemist motivatsiooni. (Randlane, 2015, p. 9) Maksumoraali mõjutavad usaldus riigi vastu, kultuuri eripära, maksumaksjate arusaam õiglusest ning individuaalsed omadused. Muude tegurite kõrval mõjutab maksumaksjat tugevasti ka teiste maksumaksjate käitumine (Lillemets, 2007, lk 73-79). Maksumoraali mõjutab ka maksumaksja suhtlus maksuametiga, riigi õiguslik raamistik ja põhiseadus (Feld & Frey, 2002, p. 97). Individuaalne valmidus makse maksta kahaneb, kui saadakse aru, et maksudest kõrvale hoidmine on harilik. (Lillemets, 2007, lk 73-79)

Seega ettevõtjad võivad üksteise maksumoraali tugevasti mõjutada. Kui üks ettevõtja maksab makse korralikult ja õigeaegselt, kuid teine maksumaksja viivitab deklaratsioonide esitamisega, maksab töötajatele ümbrikupalka või väldib teisiti temale pandud kohustusi, võib see korralikus maksumaksjas tekitada trotsi ning tahet ka enda kohustusi vältida. Seega on oluline, et kõigi maksumoraal oleks kindel ja tugev ning avalikult taunitaks maksudest kõrvale hoidmist.

Maksumoraali mõjutab isiku haridus, kui vastavalt maksude maksmisele saab inimene ühiskonnas vastutasuks eeliseid. Kõrgema haridusega inimeste maksumoraal on kõrgem nendes riikides, kus on parema kvaliteediga avalikud

teenused, õiglane maksusüsteem ja läbipaistvad riigi asutused. Seega on oluline jagada teavet maksude tasumise otsestest ja kaudsetest hüvedest, eriti vähem haritud inimeste seas. (Rodriguez-Justicia & Theilen, 2018, pp. 28-30) Vähem haritud inimeste seas maksude otsestest hüvedest teavitavad kampaaniad tõstavad maksumoraali, sest inimesel tekib ettekujutus, kuhu ja mille jaoks tema raha tegelikult läheb.

Maksumoraal ja maksukuulekus ei ole sünonüümid. Maksumoraal on valmisolek maksta makse, samal ajal maksukuulekus on juba saavutatud olek. Maksumoraali peetakse maksukuulekuse oluliseks määrajaks. (Torgler, 2007, pp. 33-34) Maksukuulekuse kõige lihtsam selgitus on see, kui maksumaksjad maksavad vabatahtlikult makse (Kirchler, 2007, p.22). Maksude mitte tasumist saab mõõta maksuaugu suurusega. Maksuauk kujutab endast eeldatava maksutulu ja tegelikult laekunud maksutulu vahet. Mida suurem maksuauk, seda vähem tasutakse makse. (Alley & James, 2010, p. 29) Eelpooltoodud autorite väidetest saab seega järeldada, et kui maksumoraal on kõrge, on ka maksukuulekus arvatavasti kõrge ja vastupidi.

Maksumaksjad on võimalik maksukuulekuse järgi jagada nelja rühma: irdujad, vastased, üritajad ja toetajad. Need maksumaksjad, kes on sihikindlalt otsustanud mitte makse maksta, nimetatakse irdujateks. Irdujate arvates käitub riik maksumaksjatega kohatult ning ei kasuta maksutulu mõistlikult kõigi hüvanguks. Vastased leiavad, et oma kasu maksimeerimisel on sobiv jätta maksud maksmata, sest nende arvates on maksusüsteem liialt jäik ning koormav. Piisava motiveerimise ja meeldetuletamise korral vastased siiski tasuvad makse. Üritajatel on maksukohustuste täitmiseks vaja tihti maksuhalduri abi, sest üritajad teevad vigu makse tasudes. Toetajad on riigi seadusandluse osas kuulekad, nad on pühendunud ning toetavad riigi toimimiseks vajalikku süsteemi. (Smith & Stalans, 1991, p. 36) Eelpooltoodust saab järeldada, et majanduse ja riigi jaoks on kõige kasulikud toetajad ja üritajad, sest nende maksekäitumine vajab vähest maksuhalduri sekkumist ja nende maksumoraal on hea.

Maksukuulekusele on kaks peamist lähenemisviisi – majanduslik ja käitumuslik. Majanduslik lähenemine on enamasti vajalik nende maksumaksjate puhul, kes vabatahtlikult makse ei maksa. Maksudest kõrvalehoidumise eest määratakse neile

trahv, kuid sellisel lähenemisel on ka ohukohad – liiga karmid karistused kahandavad maksutulust veelgi. Ebaproportsionaalselt ranged trahvid võivad kohusetundlikke maksumaksjaid eemale hirmutada, sest süsteem tundub neile ebaõiglane. Oluline on leida õige tasakaal vabatahtliku maksukuulekuse julgustamisel ning tahtliku rikkumise karistamisel. Maksustamise peamine eesmärk on maksumaksjate kasu saamine, mitte nende karistamine. (Alley & James, 2010, pp. 28-38)

Et muuta kontroll maksustamise üle efektiivseks, tuleb tagada selge süsteem või seadus, teha koolides ennetustööd, viia karistused vastavusse isiku käitumisega eksimuse puhul (Milos, 2013, p. 168). Eelpooltoodust tulenevalt selgus, et maksumaksjaid mõjutab tugevasti enda ümber olevate inimeste maksumoraal. Maksumoraali aitab tagada see, kui ollakse maksukuulekad.

Maksukuulekus jaguneb tehniliseks ja administratiivseks maksukuulekuseks. Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi OECD) käsitluse järgi hõlmab tehniline maksukuulekus etteantud reeglite järgi peetavat maksuarvestust ning maksuseaduste järgimist. Administratiivse maksukuulekuse alla kuuluvad nii rahalised kui ka mitterahalised kohustused. (OECD, 1999, p. 3) Maksumaksja peamised kohustused on registreerimiskohustus, arvestuse pidamise kohustus, deklareerimiskohustus, maksude õigeaegselt tasumise kohustus, mis kuuluvad ka hoolsuskohustuse alla (OECD, 2009, pp. 25-27).

Otsused maksude kogumise kohta isikutelt, kes ei ole vabatahtlikult makse maksnud, ei mõjuta ainult makse maksmata jätnud inimest, vaid ka kogu ühiskonda. Kui valitsusel ei ole piisavaid meetmeid maksude kokku kogumiseks neilt, kes ei maksa vabatahtlikult, siis ülejäänud maksumaksjaid võib see julgustada makse mitte maksta. Aja jooksul võib selliste meetmete ebaõnnestumine kaasa tuua selle, et kohusetundlikke maksumaksjaid karistatakse kõrgema maksumääraga. Ka võib ebaefektiivne maksude kokku kogumine kaasa tuua kogu maksusüsteemi ebaõnnestumise. Valitsus peab jätkama maksude kogumist neilt, kes ei maksa vabatahtlikult, sellisel viisil, mis ei juhenda maksude vältijaid varimajandusega tegelema, oma sissetulekute teenimise lõpetamiseni või juhtima sellisesse majanduslikku positsiooni, mis ei vasta sotsiaalse turvavõrgu normidele. (Fogg &

Jozipovic, 2016, p. 515) Eelpool toodust selgub, et valitsuse otsustega võib kaasneda maksukuulekuse negatiivses suunas arenemine, sest mida kõrgem on maksumäär, seda vähem võib olla vabatahtlikku maksude maksmist.

Üldiseks küsimuseks on ka see, kas maksukuulekus viitab vabatahtlikule või kohustuslikule maksude maksmisele. Maksukuulekus ei ole edukas siis, kui maksumaksjad tasuvad makse seetõttu, et kardavad karne karistusi. Edukas maksukuulekus on siis, kui maksumaksjad tasuvad makse vabatahtlikult, ilma meeldetuletuste, ettekirjutuste ning ähvardusteta. Maksukuulekuse mõiste võiks seega sisaldada ka seda, et järgitaks kehtestatud maksuseaduseid ilma täitetoimingute rakendamiseta. (Alley & James, 2010, p. 30)

OECD käsitluse järgi on ettevõtja maksukuulekas siis, kui kõik peamised kohustused on täidetud: ettevõtte on registreeritud, deklaratsioonid õigeaegselt esitatud ning maksud õigeaegselt tasutud (OECD, 2009, p. 27-28) Seega saab järeldada, et mitte-kuulekas maksumaksja on see, kes kogemata või meelega jätab kohustused täitmata (Webley et al. 2010; Randlane, 2013, p 77). Autori arvamus ühtib eelpooltooduga.

Wiley käsitluse järgi mängivad maksukuulekuses rolli erinevad osad: finantsilist mõju omavad (auditid, karistused), mitte finantsilised (sümpaatia, empaatia, süütunne, häbi, moraal), sotsiaalsed (sotsiaalsed normid, avalikud kaubad, valimine, naabrite käitumine), ning ühtlasi mõjutab inimesi see, kuidas neile infot jagatakse (Wiley, 2018, pp. 16-17). Seega kui auditi käigus ettevõtja liigne maksude optimeerimine ei ärata maksuametnike tähelepanu, võib ettevõtja tulevikus vähem maksukuulekas olla, sest talle võib tekkida karistamatuse tunne. Kui aga ettevõtja hea sõber peaks oma tegevusega MTA-le silma jääma ja karistada saama, võib see ettevõtja mõtlema panna ja edaspidi julgustama teda maksukuulekam olema.

Lähtuvalt inimeste motivatsioonist tasuda makse saab maksumaksjaid jaotada seitsmesse kategooriasse (Internal Revenue Service, 2010; Wiley, 2018 pp. 17-18):

1. Patoloogiliselt aus – inimene jagab kõike ausalt hoidudes igasugusest kiusatusest petta.

2. Vastuoluline – inimest motiveerivad sotsiaalsed normid või moraalsed piirangud.
3. Kartlik – inimene ei pruugi deklareerida makse või maksab rohkem kui vaja.
4. Üllatunud – isik ei ole teadlik enda maksukohustusest seega teda tabab üllatus.
5. Hooletu/hoolimatu/viivitaja - inimene lükkab maksude tasumist edasi.
6. Strateegiline – inimene kaalub ratsionaalselt kas maksta või ei.
7. Patoloogiliselt trotslik – inimene ei täida maksukohustust isegi siis kui teab, et on karmid karistused.

Seega on riigi ja ühiskonna jaoks kõige kasulikuma motivatsiooniga maksumaksjad patoloogiliselt ausad ja vastuolulised, sest nad täidavad kohustused alati õigeaegselt, olenemata sellest, kas motivatsioon tuleb neist enesest või teiste survest. Riigi jaoks on kõige kahjulikumad patoloogiliselt trotsliku motivatsiooniga maksumaksjad, sest nende puhul ei pruugi aidata ka maksumenetlus. Sõltuvalt ettevõtja motivatsioonist sõltub ka nende hoolsuskohustuse täitmine – patoloogiliselt aus täidab alati kõik kohustused ja kontrollib ka tehingupartneri tausta põhjalikult, hooletul ettevõtjal võivad aga kohustused endal meelest minna seega hoolsuskohustus võib õigel hetkel täitmata jääda.

Nii kaua, kui ühiskond muutub, jätkub maksukäitumise uurimine. Oluline areng on olnud rahvusvahelise koostöö saavutamine erinevate maksuametite ning maksuorganisatsioonide vahel, kus jagatakse uuringute jaoks infot maksukäitumise kohta. Ei ole kahtlust, et maksumaksjad on mõjutatud nii majanduslikust kui ka käitumuslikust lähenemisest, seega peab edukas maksustamisplaan arvestama mõlemat lähenemist. Sellest tekib aga risk, et maksuamet võib seada liiga karmid karistused, kui maksumaksja on eksinud enda maksukohustuse hindamises. (Alley & James, 2010, p. 38)

Kokkuvõtvalt selgus, et kui maksumaksja ei usalda riiki võib tema maksumoraal olla madalam. Maksumoraali mõjutab ka teiste maksumaksjate käitumine ning kui ümbritsevad inimesed ei maksa makse, ei maksa ka lihtsamini mõjutatavad maksukohustuslased makse. See tähendab, et maksumaksjad ei pruugi täita oma

kohustusi nagu näiteks dokumentide säilitamine, deklaratsioonide ja aruannete esitamine. Kui maksumaksja üritab tasuda makse õigeaegselt ning õiges summas, kuid eksib ja satub maksumenetlusse võib see mõjuda maksumaksja maksumoraalile negatiivselt. Seega ümbritsevate inimeste maksukuulekus mõjutab indiviidi ning on oluline, et ühiskonnas oleks üldine maksukuulekuse tase kõrge.

2. AVALIKKUSELE KUVATAVAD ETTEVÕTJATE ANDMED

2.1. Uurimismetoodika

Töö eesmärgi täitmiseks kavandati kvantitatiivne empiiriline uuring, et teada saada ettevõtjate valmidust maksukäitumise hinnangute avaldamiseks. Kvantitatiivse uurimistrateegia puhul väljendatakse andmeid arvandmetes ning uurimisstrateegiaga on võimalus võrrelda inimeste arvamusi. Kvantitatiivse uurimuse puhul kasutatakse töö analüüsis statistikat, tabeleid, graafikuid ning analüüsitakse kuidas arvandmed seostuvad töö hüpoteesi või probleemiga. (Neuman, 2011, pp.165-175)

Töös kasutatakse süstemaatilist juhuvalimit. Süstemaatiline juhuvalim on valim, kus valim tekib kindla intervalliga, seega on kõigil võrdne võimalus sattuda valimisse (Neuman, 2011, pp. 247-252).

Lõputöös analüüsitakse ettevõtjate valmidust maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangu jagamiseks teistele ettevõtjatele, seega on vaja võrrelda ettevõtjate arvamusi. Sellest tulenevalt on tõenäosuslik valikuuring autori arvates kõige sobivam uurimisstrateegia, sest võimaldab väljendada kas ja millistel tingimustel on ettevõtjad nõus hinnanguid teistega jagama.

Lõputöös püstitati probleemküsimuseks millistel tingimustel ja kas ettevõtjad on nõus oma ettevõtte maksusaladusega kaetud hinnanguid jagama? Selleks, et saada vastust küsimusele ja täita töö eesmärk, oli vaja koguda andmeid ettevõtjatelt. Enne andmete kogumist selgitati välja, et äriregistris on registreeritud juriidilisi ettevõtteid kokku 287 735, kellest moodustavad osaühingud (edaspidi OÜ) 99 997 ehk 70% kõigist ettevõtetest (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2019). Eialgu saadeti Riigi Infosüsteemide Keskusele päring küsides kõigi juriidiliste isikute e-postiaadresside saamiseks (vt lisa 1). Selgus, et ettevõtjate kontaktandmeid on tasuta võimalik saada vaid 1000, seetõttu esitati detailsem päring 1000 ettevõtja andmete saamiseks (vt lisa 1).

Valim on väike valik grupist, mille valib töö autor kindlate tunnuste alusel suuremast populatsioonist ning mida analüüsid üldistatakse tulemusi teistele,

uurimuses mitte osalevatele juhtumitele (Neuman, 2011, p. 240). On kolm peamist töenäosuslikku valimit: lihtne juhuvalim, kihtvalim ja klastervalim (Bickman, Rog, 2009, p. 291). Töös kasutatakse esmalt eesmärgistatud süstemaatilist juhuvalimit ning seejärel kihtvalimit.

Kihtvalimi moodustamiseks jaotas töö autor eraõiguslikud juriidilised isikud ettevõtlusvormi ja tegevusvaldkonna klassifikaatorite alusel. Valimi koostamisel kasutas töö autor äriregistrisse kantud ettevõtjate andmeid. Töös küsitletakse vaid osaühinguna registreeritud ettevõtjaid, sest osaühing on enamlevinud ettevõtlusvorm (vt tabel 1). Tabelis 1 on välja toodud, mitu ettevõtjat on registreeritud valimis olevas tegevusvaldkonnas.

Tegevusvaldkonnad valis töö autor eesmärgistatud valimi alusel. Eesmärgistatud valimi puhul üritati leida kõige tüüpilisemad tegevusvaldkonnad, kus on vajalik tehingupartneri tausta kontrollida. Tüüpiliste tegevusvaldkondade all mõtleb autor valdkondi, kus on tema arvates kõige tihedam koostöö paljude erinevate ettevõtjate vahel.

Tabel 1. Valimi ettevõtjate osakaal arvuliselt põhitegevusalade statistikas
01.10.2019 seisuga (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2019; autori koostatud)

Tegevusvaldkonna klassifikaator	Osaühing	Muu	Kokku	Osaühingute % kõigist
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	8476	11 216	19692	43
Töötlev tööstus	12 197	2 075	14 272	85
Ehitus	20 767	1 425	22 192	94
Hulgi- ja jaekaubandus	33 980	4 799	38 779	88
Veondus ja laondus	9 145	3 632	12 777	72
Majutus ja toitlustus	5 756	683	6 439	89
Kinnisvaraalane tegevus	16 421	14 474	30 895	53
Info ja side	16 489	1 679	18 168	91
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	2 776	1 716	4 492	62
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	6 776	10 254	17 030	40
Muu	67 214	35 785	102 999	65
Kokku	199 997	87 738	287 735	70

Valimisse kuuluvad tegevusvaldkonnad on järgmised: põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük, töötlev tööstus, ehitus, hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont, veondus ja laondus, majutus ja toitlustus, kinnisvaraalaane tegevus, info ja side, tervishoid ja sotsiaaltoetused, kunst, meelelahutus ja vaba aeg.

15. novembril 2019. aastal esitati Registrite ja Infosüsteemide Keskusesse päring 1000 ettevõtja andmete saamiseks ning vastus saadi 16. novembril 2019. aastal (vt lisa 1). Igast valitud majandusharust küsis töö autor 100 osaühingu andmed, kokku 1000 osaühingu andmed, mis on valitud autori poolt eesmärgistatud valimi alusel. Osaühingute valikul palus autor Registrite ja Infosüsteemide Keskusest andmeid küsides lähtuda sellest, et igast maakonnast ja ettevõtja kategooriast (mikroettevõtja, väikeettevõtja, keskmise suurusega ettevõtja, suureettevõtja) oleks ettevõtjaid kaasatud. Valimi koostamisel palus autor Registrite ja Infosüsteemide Keskusel kasutada tegevusvaldkonniti ühte ja sama intervalli. (vt lisa 1) Päringu vastused saadi exceli tabeliga, tabel sisaldas 996 ettevõtja andmeid (vt lisa 2).

Ettevõtjate andmete kogumise käigus koguti järgmisi andmeid: ettevõtte nimi, registrikood, majandusharu, EMTAKi kood, tegevusvaldkonna nimetus, ettevõtte e-mail.

Andmekogumismeetodina kasutatakse struktureeritud andmete kogumise meetodit, et vastajate vastused oleks kergesti võrreldavad. Struktureeritud andmekogumismeetodina kasutatakse ankeetküsitlust. Küsitluse kõik küsimused on valikvastustega, küsimuste juurde on lisatud ka võimalus kirjutada vabas vormis vastus kui valikvastuste seast ei leita sobivat või soovitakse täpsustada. Ankeetküsitlus koosneb kuuest küsimusest.

Lõplik küsimustik koostati Google Forms keskkonnas, mille algusesse lisati maksukäitumise hinnangute e-teenuse lühitutvustus koos graafikutega ja link Maksu- ja Tolliameti kodulehele, kus on pikem kirjeldus teenusest (vt lisa 3). Küsimustiku link saadeti kõigile valimisse kuuluvatele ettevõtetele koos kaaskirjaga 20.03.2020. Kõik vastajad said sama ankeedivormi ja kaaskirja. Kaaskirjale vastas üks ettevõtja, et soovib lõputööga peale selle valmis saamist tutvuda. Küsimustikule sai vastata kuni 30.03.2020.

Andmeanalüüsi meetodina kasutatakse käesolevas lõputöös kvantitatiivset meetodit. Töös kasutatakse üldistavat statistikat ja andmete võrdlemist. Küsimustiku vastustel on mitteamvulised tunnused ning need ei ole intensiivsuse poolest järjestatavad, mistõttu võrdleb autor andmeid nominaaltunnuste järgi (Saunders, *et al.*, 2012, p 514). Analüüsis tehakse arvutus programmiga SPSS Statistics.

Hii-ruudu testiga arvutatakse, milline on tabelis olevate andmete tõenäosus esineda eraldi. Testiga püstitatakse kaks väidet:

1. Tunnused on sõltumatud ehk riskifaktor ei mõjuta sündmuse toimumist.
2. Tunnused on sõltuvad ehk riskifaktor mõjutab sündmuse toimumist.

Kui $p \leq 0,05$ tähendab see seda, et tunnused on sõltuvad, kui $p > 0,05$ tähendab see seda, et tunnused on sõltumatud. P tähistab tõenäosust. (Saunders *et al.*, 2012, p. 514). Andmete kirjeldamise jaoks arvutatakse 2.3 peatükis välja protsentjaotused ning küsimustiku tulemuste illustreerimiseks luuakse tabelid ja joonised.

2.2. Erinevates portaalides ettevõtjate kohta kuvatav teave

Alapeatükis võrreldakse ja analüüsitakse erinevatest portalidest leitavat teavet ettevõtete üldandmete kohta, vastates teisele uurimisülesandele, milleks on analüüsida ettevõtjate andmete kuvamist erinevates andmebaasides.

Maksu- ja Tolliameti koduleht, Äriregister ja Creditinfo on ühed tuntumatest portalidest, kust saab ettevõtja kohta infot otsida. Lõputöös põhinetakse avalikele andmetele ning nende saamiseks ei pea olema ühtegi portaali sisse logitud või info eest tasuma. Parema arusaama annab alati näite kasutamine. Seetõttu on kõik otsingud tehtud TERE aktsiaseltsi näitel, sest TERE aktsiaselts on eestlaste seas tuntud suurfirma, mis on 10.04.2020 seisuga saneerimisel ning antud ettevõtte näitel on näha ka maksuvõlga (Tere AS, 2020). Kuvatõmmised (TERE aktsiaseltsi näitel) on tehtud seisuga 05.04.2020.

Maksu- ja Tolliameti koduleheküljel on võimalik teha 18 erinevat päringut (Maksu- ja Tolliamet, 2020d). Tehingupartneri tausta kontrollimiseks on kolm päringut:

Eesti käibemaksukohustuslase registreerimise (KMKR) numbriga kontroll, Euroopa Liidu käibemaksukohustuslase registreerimise numbriga (VAT nr) kontroll ja võlapäring. TERE aktsiaseltsil ei ole VAT numbrit, seega päringut ei analüüsita. MTA kodulehel (Maksu- ja Tolliamet, 2020c) on võimalik tasutud maksude lehe allosas asuvatest Exceli tabelitest kontrollida ettevõtja poolt kvartaalselt deklaratsioonidega esitatud andmeid.

Võlapäringu abil on võimalik kontrollida, kas isikul on maksuvõlg või ei ole. Päringusse on vaja sisestada ettevõtte registrikood, isiku isikukood, käibemaksukohustuslase number või mitteresidendi kood. Kui ettevõttel on maksuvõlg kuvab võlapäring maksuvõla suuruse ja tekkimise aja, ajatatud maksuvõla korral selle suuruse, andmed tagatise kohta ning ajatamise ajakava pikkuse kohta. Kui ettevõttel on esitamata deklaratsioonid on ka nende loetelu kuvatud.

Võlapäring ei ole hetkel kättesaadav

Maksu- ja Tolliamet on ajutiselt sulgenud võlapäringu, kuna võlainfo ei näita eriolukorra ajal ettevõttest tavapärasest ega adekvaatset majanduspilti. Maksukohustuslasel endal on võimalik moodustada e-MTAs digitempliga tõend võlgade puudumise kohta ja esitada see vajadusel äripartnerile/krediitiasutusele. Samuti on kõigil teistel võimalik enda äripartnerilt sellise tõendi esitamist paluda.

Palume vabandust ebamugavuste pärast!

Kuvatõmmis 1. Võlapäring (Maksu- ja Tolliamet, 2020e)

Töö koostamise ajal oli MTA ajutiselt võlapäringu sulgenud (vt kuvatõmmis 1). Kui maksukohustuslasel on vaja esitada tõend maksuvõlgade puudumise kohta on tal võimalik see ise e-MTA-s koostada.

KMKR numbriga kontrolli abil saab välja selgitada kas kontrollitav ettevõtte on registreeritud Eestis käibemaksukohustuslasena. Päring annab otsingu vastuseks käibemaksukohustuslase nime ja registrikoodi, käibemaksukohustuslase registrisse kandmise ja registrist kustutamise kuupäeva, otsuse kuupäeva ja käibemaksukohustuslasena registreerimise numbriga (vt kuvatõmmis 2).

Käibemaksukohustuslasena registreerimise (KMKR) numbri otsing

Jrk	Isikukood/registrikood	Nimi	Registreerimise kuupäev	Kustutamise kuupäev	Otsuse kuupäev	Käibemaksukohustuslasena registreerimise number
1	11411278	TERE aktsiaselts	30.07.2007		31.07.2007	EE101163529

Kuvatõmmis 2. KMKR numbri otsing TERE aktsiaselts näitel (Maksu- ja Tolliamet, 2020b)

Maksu- ja Tolliameti kodulehel tasutud maksude lehe allosas asuvatest Exceli tabelitest on võimalik kontrollida, kui palju on tehingupartner ühes kvartalis tasunud riiklikke ja tööjõu makse, kogumispensioni makseid ning töötuskindlustuse makse, mis on deklareeritud käibe kogusumma ning kui palju oli ettevõttel vaadatavas kvartalis töotajaid (vt kuvatõmmis 3).

Registrikood	Nimi	Liik	Registreeritud käibemaksukohustuslaste registrisse	EMTAK tegevusvaldkond, mis on EMTAKi struktuuris tähistatud tähtkoodiga	Maakond	Riiklikud Maksud	Tööjõumaksud Ja Maksed	Kaive	Tootajaid
11411278	TERE AS	Äriühing	jah	TÖÖTLEV TÖÖSTUS	Harju (Tallinn)	626170,88	570911,24	18236620,6	316

Kuvatõmmis 3. MTA Exceli tabel tasutud maksud, käive ja töötajate arv TERE aktsiaselts näitel (Maksu- ja Tolliamet, 2020c)

MTA loodav maksukäitumise hinnangute e-teenus koondab kõik eelnevalt kirjeldatud päringud ühte teenusesse, seega ei pea enam tegema mitut päringut erinevates kohtades (vaata lisa 6). Hinnangute tulemusi esitatakse graafiliselt ning antakse hinnang kolme palli süsteemis, lisaks on graafiku allosas selgitus, mida peaks parandama. (Maksu- ja Tolliamet, 2020a)

Eestis on võimalik äriühing luua elektroonselt või notariaalselt. Elektroonselt registreerides tuleb seda teha e-äriregistri kaudu, notariaalselt registreerides notari juures. Ka notaris registreerides kantakse ettevõtte andmed e-äriregistrisse. Seega koondab e-äriregister kokku kõikide Eesti äriühingute andmed. E-äriregistri teabesüsteemist saab tasuta vaadata ühingu üldandmeid, registrikaarti, maksuvõla infot, äri- ja ettevõtluskeeldusid. E-äriregistrist saab lisatasu eest vaadata majandusaasta aruande infot, sidevahendeid, tegevusala, seotud isikuid, menetlusinfot, põhikirja, esindusõiguseid, isiku- ja kommertsipanti ning muud. E-

äriregistrist näeb ka ettevõtte ajaloolisi andmeid. (Registrite ja Infosüsteemide keskus)

Lisades e-äriregistri otsingusse ettevõtte nime või registrikoodi saab vaadata ettevõtte üldandmeid (vt kuvatõmmis 4). Seal on välja toodud ettevõtte registrikood, nimi, esmakande aeg, õiguslik vorm, staatus, aadress ning osa-/aktsiakapital. Üldandmetes on välja toodud kas ettevõtte on käibemaksudokumentatsioonilane, kui on siis on välja toodud mis ajast on ettevõtte käibemaksudokumentatsioonilane ning mis on käibemaksudokumentatsioonilase number. Üldandmetest näeb kas ettevõtte võtab vastu e-arveid ning mis keskkonnas ta seda teeb, samuti näeb majandusaasta aruannete esitamise infot. Majandusaasta aruannete esitamise infost näeb mis on ettevõtja kategooria näitajate/valitud aruandevormi järgi, samuti ka seda millal on esitatud majandusaasta aruanded. (E-Äriregister, 2020)

Ettevõtja: TERE aktsiaselts (11411278)

Registrikood: 11411278
Nimi: TERE aktsiaselts
Esmakande aeg: 30.07.2007
Õiguslik vorm: Aktsiaselts Staatus: Registrisse kantud
Aadress: Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Lelle tn 22, 11318
Osa- / aktsiakapital: 5 112 931.88 EUR

Käibemaksudokumentatsioonilase info

Käibemaksudokumentatsioonilase number EE101163529 alates 30.07.2007. Vaata registreerimise ajalugu
---

E-arvete vastuvõtmine

Ühing võtab vastu e-arveid. E-arvete vastuvõtmise teenusepakkuja on: Fitek, Fitek AS (10179336)
--

Majandusaasta aruannete esitamise info

Periood	Esitamise kuupäev	Ettevõtja kategooria näitajate / valitud aruandevormi järgi
01.01.2018 - 31.12.2018	30.06.2019	Väikeettevõtja / Suurettevõtja
01.07.2016 - 31.12.2017	14.11.2018	Väikeettevõtja / Suurettevõtja
01.01.2015 - 30.06.2016	11.12.2017	Kategooria määramata / Kategooria määramata
01.01.2014 - 31.12.2014	12.05.2015	Kategooria määramata / Kategooria määramata
01.01.2013 - 31.12.2013	12.05.2015	Kategooria määramata / Kategooria määramata

Rahvusvahelise finantssanktsiooni otsingut on võimalik teha [siin](#).

Kuvatõmmis 4. Äriregistrist kehtivate üldandmete väljatrükk TERE aktsiaseltsi kohta (E-Äriregistri teabesüsteem, 2020)

Tasuta on võimalik tutvuda ka ettevõtte registrikaardiga (vt lisa 4). Registrikaardilt saab lisaks ettevõtte üldandmetele ka ettevõtte elektronpostiaadressi, infot ettevõtte kapitali kohta, kellel on õigus ettevõtet esindada, milline on ettevõtte õiguslik seisund ning näeb kokkuvõtvat kannete loetelu ajalises järjestuses (vt lisa 4).

Krediidiinfo teenust pakkuvaid andmebaase, kust tehingupartneri kohta infot saada on palju - näiteks Infopank, Inforegister ja Creditinfo. Käesolevas töös keskendutakse Creditinfo andmebaasile. Creditinfo on E-krediidiinfo andmebaasi haldaja, mille kaudu on võimalik saada tausta- ja krediidiinfot kõigi Eesti ettevõtete ja eraisikute kohta. Creditinfo on Eesti pankade asutatud Ametliku Maksehäireregistri haldaja. (Creditinfo)

Creditinfo.ee portaali sisse logimata näeb ettevõtte kontaktinfot, põhitegevusalasid ning tegevuslubasid, maksuvõla hetkeseisu, töötajate arvu möödunud kvartalis ning ettevõtte käivet möödunud kvartalis (vt lisa 5). Kaks viimast näitajat põhinevad Maksu- ja Tolliameti andmetel. Teised andmed on pärit äriregistrist, kuhu peab Eestis tegutsev ettevõtte olema registreerunud kehtivad kontaktandmed ning kontaktandmete muutumisel peab ettevõtte andmeid uuendama. Seega koondab Creditinfo osaliselt kokku äriregistri ja Maksu- ja Tolliameti andmed.

Sisestades Creditinfo kodulehe otsingusse ettevõtte nime või registrikoodi avaneb ettevõtte raport (vt lisa 5). Raport kuvab üldpilti ettevõttest, millest nähtub kus on ettevõtte tegevusaadress, kui vana on ettevõtte, millal see asutatud on ning muu. Ettevõtte kehtiva esindusõigusega isikute, aktsionäride/osanike ning tütar- ja sidusettevõtete info nägemiseks peab Creditinfo portaali kasutajaks tegema, see ei maksa midagi (vt lisa 5).

Kasutajaks registreerumata näeb ka ettevõtte reaajas maksuvõlgade raportit, mis põhineb Maksu- ja Tolliameti võlapäringu andmetel (vt kuvatõmmis 5). Töö autor soovis töösse lisada kõige värskemaid andmeid, kuid töö koostamise ajal oli Maksu- ja Tolliamet avaliku võlapäringu kaudu massinfo väljastamise riigis valitseva eriolukorra tõttu. Seetõttu kuvab Creditinfo maksuvõlgade raport 05.04.2020 seisuga kirjet "Maksuameti töös on häired, seetõttu ei ole hetkel võimalik maksuvõla jooksvat infot kontrollida" (vt kuvatõmmis 5).

Maksuvõlgade raport

TERE AS
Reg.kood: 11411278
Lelle tn 22 11318 Tallinn, Harjumaa
T: 6364113
tere@tere.eu
www.tere.eu

05.04.2020

NB! Maksuameti töös on häired, seetõttu ei ole hetkel võimalik maksuvõla jooksvat seisut kontrollida. Vabandame ebamugavuste pärast!

! Maksuvõlgade hetkeseis näitab võlgnevusi Maksu- ja Tolliametile reaajas. Maksuvõlg koosneb põhimakse- ja intressinõuetest. Intressivõlg on jooksev arvestuslik intress.

Raportis esitatud info, v.a info maksehäirete kohta, on kogutud avalikest allikatest. AS Creditinfo Eesti teeb kõik endast oleneva, et raportis sisalduv informatsioon oleks õige ja täpne ning pärineks usaldusväärsest allikast. Creditinfo Eesti ei garanteeri informatsiooni terviklikkust, õigsust ja ajakohasust ega vastuta kuidagi informatsiooni kasutamise tekkivate võimalike tagajärgede eest, välja arvatud juhul, kui see on ette nähtud seadusega.

Kuvatõmmis 5. Creditinfo maksuvõlgade raport TERE aktsiaseltsi kohta (Creditinfo, 2020 (a))

Maksu- ja Tolliameti maksukäitumise hinnangute e-teenuse maksukuulekuse hinnang ja maksuasjade korrasoleku hinnang on turul uudsed, sest hõlmavad ka maksusaladusega kaetud infot. Küll aga arvutab Creditinfo reitinguid. Creditinfo reitinguga hinnatakse ettevõtte äririski ja krediitvõimelisust seitsme palli süsteemis krediteerija seisukohast. Creditinfo reitinguga hinnatakse kõiki Eesti ettevõtjaid ning reiting on rahvusvaheliselt aktsepteeritud. Reiting kujuneb majandus- ja finantsolukorra ning maksekommete hinde kaalutud keskmisena. (Creditinfo) Seega ettevõtte maksekommete hinnangut saab näha ka Creditinfo reitingu teenusest mitte ainult MTA uuest teenusest.

Eelpool kirjeldatud kolm infosüsteemi on sarnased, kuid ükski neist ei sisalda kogu infot, mis teistes portaalides saadaval on. Tabel 2 on kokkuvõttev tabel kolmest infosüsteemist ja sellest nähtub infot mida saab süsteemidest. Tabelis tähendab + märk, et võrreldavad andmed on portaalis näha, - märk, et need on puudu.

05.04.2020 tehtud analüüsi põhjal on igas infosüsteemis TERE aktsiaseltsi põhjal kõikide andmete väärtused samad, kõrvalekaldeid ei esine. Tabelist 2 nähtub, et kuigi MTA päringutest saab infot käibemaksukohustuslaseks olemise, tegevuslubade, maksuvõla, töötajate ja käibe kohta ei ole võimalik MTA kodulehelt leida ettevõtte üldinfot ega kontaktandmeid. Äriregister koondab kogu ettevõtte põhiinfo ühte kohta – aadressi, kontaktandmed, esindusõigused, info põhikirja ja

majandusaasta aruannete kohta kuid ei anna tasuta üldpäringus infot kas ettevõttel on maksuvõlg, mitu töötajat on või mis tegevusload ettevõttel on.

Tabel 2. Maksu- ja Tolliameti, Äriregistri ja Creditinfost saadavate avalike andmete võrdlus (autori koostatud)

Infosüsteemide võrdlus	Maksu- ja Tolliameti päringud	Äriregister	Creditinfo
Ettevõtte kontaktandmed	-	+	+
Ettevõtte aadress	-	+	+
Esmakande aeg	-	+	+
Esindusõigus	-	+	-
Osa-/aktsiakapital	-	+	+
Aktsiaraamatu pidaja	-	+	-
Nimiväärtuseta aktsiate arv	-	+	-
Põhikirja kinnitamise kuupäev	-	+	-
Käibemaksukohustuslase info	+	+	+
Majandusaasta aruannete info	-	+	-
E-arvete vastuvõtmise info	-	+	-
Põhitegevusala ja tegevusload	+	-	+
Muud tegevusalad	-	-	+
Maksuvõla hetkeseis	+	-	+
Töötajate arv möödunud kvartalis	+	-	+
Käive möödunud kvartalis	+	-	+

Uue teenusega koondab maksukäitumise hinnangute rakendus MTA kodulehe kaudu tehtavad päringud ühele lehele, seega varasema viie erineva päringu asemel saab teha ühe päringu. Lisaks arvutatakse ettevõttele hinnangud nii maksukuulekuse kui maksuasjade korrasoleku kohta. Maksukohustuslaste registri põhimääruse § 34¹ järgi kantakse maksukäitumise hinnangute rakendusse ka maksukohustuslase peamised andmed – nimi, registri- või isikukood, ettevõtte asutamise kuupäev, teave pankroti või likvideerimismenetluse kohta, ettevõtte aadress, esindusõigust omavad isikud, põhitegevusala nimetus koos koodiga (Maksukohustuslaste registri põhimäärus, 2019).

Kokkuvõtvalt selgus analüüsist, et MTA uue maksukäitumise hinnangute e-teenuse loomisega läheb tehingupartnerite elu lihtsamaks, võimaldades ettevõtjate taustakontrolli teha ühes infosüsteemis selle asemel, et vähemalt kahte erinevat portaali kasutada. Autori poolt võrreldud kõigis portaalides ühtisid esitatud andmed. Uus e-teenus toob kaasa informatsiooni asümmeetria lõppemise, sest teenus koondab info ühte kohta ning on kõigile tasuta kättesaadav.

2.3. Ettevõtjate valmisolek andmete jagamiseks

Selles alapeatükis analüüsitakse ettevõtjate hoiakuid enda maksusaladusega kaetud hinnangute jagamiseks ja tuuakse välja küsitlusele vastajate peamised hoiakud. Küsitluse tulemusi võrreldi ja analüüsiiti hii-ruut-statistiku abil.

Maksukäitumise hinnangute e-teenuse (vt maksukäitumise hinnangute e-teenuse tutvustust lisa 6) pilootprojekt oli MTA kodulehel ettevõtjale kättesaadav perioodil oktoober 2017 kuni september 2019. Pilootprojekti järgi pidi maksukäitumise hinnang koosnema viiest näitajast ja võtma arvesse maksuvõla esinemist, tähtaegselt esitatud deklaratsioone, kehtivaid maksu- ja tollialaseid süüteokaristusi, ettevõtte osas läbiviidud maksumenetlusi ja juhatuse liikme tausta. (Maksu- ja Tolliamet, 2017b) „Kõikide näitajate koosmõjus paigutub ettevõtte maksukäitumine lõpuks ühte neljast kategooriast, mille ühes otsas on väga hea ja teises otsas väga halb hinnang. Kui ettevõtja maksukäitumine on väga hea, siis ei olegi tarvidust andmetesse rohkem süveneda, pigem tekivad küsimused ja vajadus meiega suhelda siis, kui kuskil esineb puudusi ja need tuleks koos meiega üle vaadata,“ selgitas Maksu- ja Tolliameti peadirektor Valdur Laid. (Maksu- ja Tolliamet, 2017b)

Töö koostamise ajal ei ole teenus endiselt kättesaadav. Algselt pidi teenus avalikuks tehtama 2019. aasta sügisel, kuid sügise lõpus lükati teenuse avalikustamine edasi 2020. aasta I poolaastale. Võrreldes 2017. aastal lansseeritud pilootprojektiga on aga teenuse ja hinnangute sisu veidi muutunud. Enam ei ole ainult üks maksukäitumise hinnang vaid kaks hinnangut: maksukuulekuse hinnang ja maksuasjade korrasoleku hinnang (vt lisa 6).

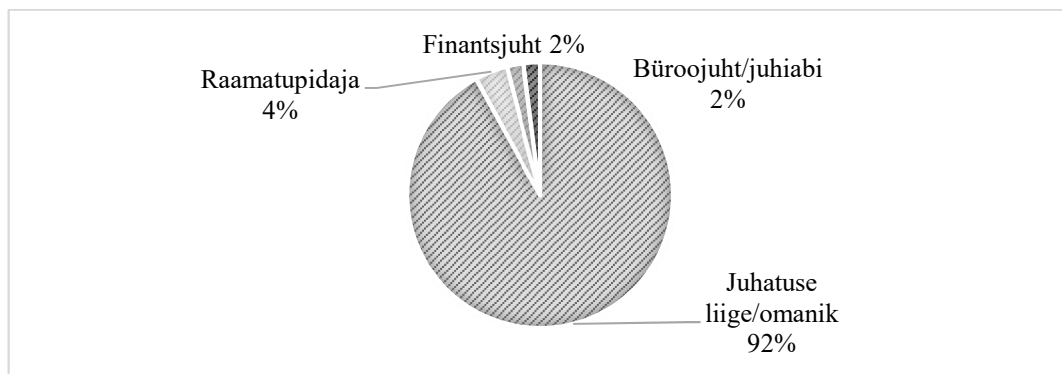
Hinnangud koosnevad nüüd kuuest näitajast, pilootprojektis koosnesid viiest näitajast. Töö autori meelest on hea, et teenust arendati pilootprojekti ajal edasi nii, et ettevõtjale antakse ühe hinnangu asemel kaks hinnangut ning hinnangud põhinevad varasemast rohkematel näitajatel. Nii saab ettevõtja paremat tagasisidet ning oskab käitumist vastavalt hinnangutele kohandada.

Maksukäitumise hinnangute e-teenus on esialgu kättesaadav vaid ettevõtte esindajale, tema volitamisel ka ettevõtte raamatupidajale (Maksu- ja Tolliamet, 2020a). Esialgses maksukohustuslaste registri põhimääruse muutmise eelnõus oli kavas hinnangute jagamine samal viisil kui ettevõtja seda näeb, kuid Justiitsministeerium ei kooskõlastanud seda seega hinnangute jagamise funktsionaalsust maksukäitumise hinnangute e-teenuse esimesel avaldamisel ei tule. Küll aga on võimalik koostada ettevõttele maksukäitumise tõend, mis sisaldab nii maksukuulekuse kui ka maksuasjade korrasoleku hinnangut ja seda võib ettevõtte esindaja jagada kõigiga kellega soovib (Maksu- ja Tolliamet, 2020a). Tulenedes eeltoodust soovis töö autor uurida, kas ettevõtjad soovivad maksusaladusega kaetud hinnanguid teiste ettevõtjatega jagada ning mis tingimustel on nad nõus hinnanguid teistega jagama.

Küsimustik (vt lisa 3) saadeti 996-le ettevõtjale ja küsimustikule vastas 50 inimest (vt lisa 7). Küsimustik ei jõudnud meiliaadressi kehtetuse tõttu kohale 38-le ettevõtjale, kõik e-mailid kuhu küsitlus koos kaaskirjaga saadeti olid saadud Äriregistrist ja märgitud kui ettevõtte ametlikud kehtivad sidevahendid (vt lisa 2). Seega küsitlus ei jõudnud kohale 3.8%-le saadetuist. Lõplikult täidetud küsimustikke oli 50, vastamisprotsent on 5.22%. Poolikuid küsimustikke ei esitatud, kõik vastajad vastasid kõigile küsimustele (vt lisa 7).

Küsitluse link koos kaaskirjaga saadeti ettevõtte Äriregistris märgitud elektronposti aadressile, seega ei olnud teada, kes avab ettevõtte üldmeile ning vastab antud küsimustikule. Jooniselt (vt joonis 4) nähtub, et 92% vastajatest ehk 46 vastajat olid ettevõtte omanikud või juhatuse liikmed. See oli ka kõige oodatavam vastus, sest tavaliselt teeb ettevõtte finantsolukorra jagamise üle otsuseid ettevõtte juht mitte raamatupidaja või juhiabi. Vastusevariantidesse oli lisatud ka sekretär, kuid seda ei valinud ükski vastaja. See oli üllatus, sest küsimustik saadeti ettevõtete üldmeilile

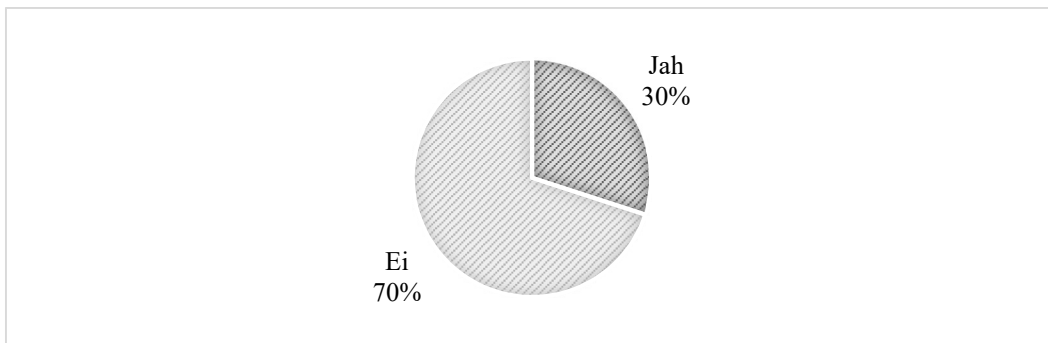
ja sellest tulenevalt eeldas töö autor, et 1/5 vastajatest on sekretärid. See eeldus ei läinud täide.

Joonis 4. Vastanute roll ettevõttes (autori koostatud küsitluse tulemuste alusel)

Järgmisena uuriti, kas vastajad on teadlikud maksukäitumise hinnangute e-teenuse avalikustamisest Maksu- ja Tolliametilt poolt 2020. aasta I poolaastal. Küsitlus saadeti välja 20.03.2020 ja selleks hetkeks ei olnud Maksu- ja Tolliamet uut teenust meedias turundanud. Märtsi lõpuks oli tulevast hinnangute e-teenusest ülevaatlilikult kirjutanud raamatupidaja.ee (Raamatupidaja, 2019), koda.ee (Koda, 2019) ning veel mõned portaalid, suuremat diskussiooni teenuse tulekust küsitluse väljasaatmise hetkeks tekkinud ei olnud. MTA kodulehel (Maksu- ja Tolliamet, 2020a) oli põhjalik tutvustus teenusest olemas.

19.03.2020 toimunud Vabariigi Valitsuse pressikonverentsil rääkis rahandusminister Martin Helme: „Otsustasime lisaks teha veel maksukohuslaste registri põhimääruse. Sellega me hakkame siis – õigemini hakkab masin – hindama maksukohuslaste maksukäitumist ja annab maksumaksjale tagasisidet, kus ta asetseb oma sektoris oma maksukäitumise poolest. Ja põhimõtteliselt annab see märku, kui on näha mingeid anomaaliaid või ebanormaalsusi tema maksekäitumises. See peaks aitama ka maksumaksjatel paremini mõista, mis tema sektoris üldiselt toimub. Ja seda on võimalik ettevõtjal ka avaldada, kui ta soovib, ehk siis näidata oma äripartneritele, et ta on maksuameti silmis heas kirjas“ (Vabariigi valitsus, 2020). Rohkem meediakajastusi küsimustiku väljasaatmise hetkel ei olnud.

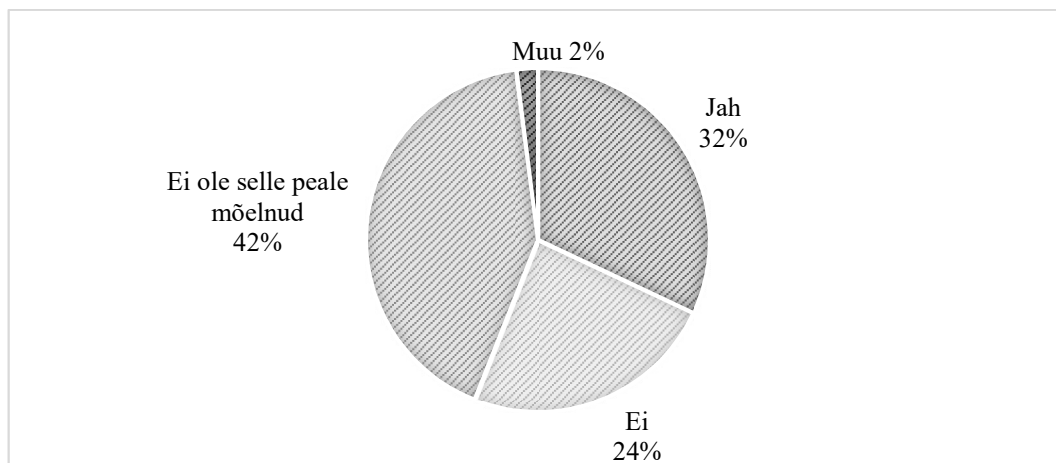

Joonis 5. Maksukäitumise hinnangute e-teenusest teadlikkus vastajate hulgas (autori koostatud)

Analüüsist selgus, et e-teenuse tulekust on teadlikud peaaegu kolmandik vastanutest ehk 30% (vaata joonis 5). Võib järeldada, et mitteteadlike vastanute osakaal on suur, sest uuest teenusest pole avalikult palju räägitud ega kirjutatud. Oma ettevõtte andmeid on nõus teiste ettevõtjatega jagama samuti kolmandik vastanutest, kuid ligi veerand ei oleks selleks valmis (vt Joonis 6). Ootuspäraselt ei ole e-teenusest mitteteadlikud vastajad oma ettevõtte andmete jagamisele mõelnud. Küsimustikule vastas ka üks büroojuht/juhiabi, kes täpsustas selle ja järgmise küsimuse juures, et hinnangute jagamine teiste ettevõtjatega sõltub ettevõtte juhi otsusest.

Küsimusele kas ettevõtja on nõus jagama teiste ettevõtjatega enda maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangut vastas 12 vastajat ehk 24%, et nad ei ole nõus hinnanguid teistega jagama (vt joonis 6). Neist omakorda 5 inimest jäi ka järgmise küsimuse juures enda vastusele kindlaks ning ei ole valmis mitte mingil juhul kellegagi ettevõttele arvatud hinnanguid jagama. Kuna maksukäitumise hinnangute e-teenuse tulekust ei olnud teadlikud 70% vastajatest (vt joonis 5), siis on selgitatav miks 42% ettevõtjaid ei ole mõelnud kas nad on valmis enda ettevõttele koostatud hinnanguid teistega jagama (vt joonis 6).

Joonis 6. Vastajate valmisolek teiste ettevõtjatega hinnangute jagamiseks (autori koostatud)

Kasutades risttabelit ehk kahemõõtmelist sagedustabelit, mis sobib kahe nominaaltunnuse vahelise seose uurimiseks, analüüsis autor seost vastajate e-teenuse tulekus teadlikkuse ning ettevõtte hinnangute jagamise valmisoleku vahel (vt tabel 3). Tabelis 3 esitatakse andmed, mida võrreldes saadi teada vastajate teadlikkus e-teenuse tuleku kohta ja nende valmisolekut jagamiseks oma ettevõtte maksikäitumise hinnangut. Analüüsisist jäeti välja büroojuhi vastus, mis on liiga umbmäärane, et seda lahterdada jagamisega nõustumiseks või jagamisega mitte valmis olemiseks.

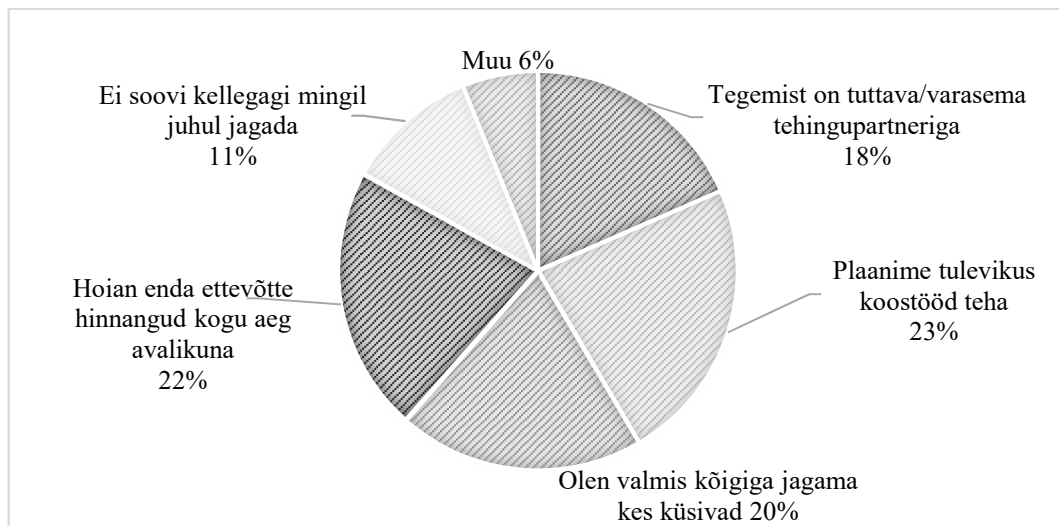
Hii-ruudu testiga (vt tabel 3) arvutati milline on tabelis olevate andmete tõenäosus esineda eraldi. Testiga püstitati kaks väidet: tunnused on sõltumatud ehk riskifaktor ei mõjuta sündmuse toimumist ja tunnused on sõltuvad ehk riskifaktor mõjutab sündmuse toimumist. Käesoleva töö kontekstis uuriti, kas vastajate valmisolekut maksikäitumise hinnanguid jagada sõltub nende teadlikkusest e-teenuse tulekust. Hii-ruudu testi tulemusel osutus õigeks esimene väide ehk vastajate valmisolekut maksikäitumise hinnanguid jagada ei sõltu nende teadlikkusest teenuse tulekust sest olulisuse tõenäosus on üle 0,05 (vt peatükk 2.1).

Analüüsi käigus selgus, et e-teenusest teadlike vastajate nõusolek jagada oma ettevõtte maksikäitumise hinnanguid teiste ettevõtjatega ei ole statistiliselt olulisel määral erinev, hii-ruut-statistiku väärtuseks on 4,626 (df=2, p=0,099) (vt tabel 3).

Tabel 3. Risttabel vastajate teadlikkusest e-teenuse tuleku kohta ja nende valmisolekut jagada oma ettevõtte maksekäitumise hinnangut (autori koostatud)

			Kas olete nõus jagama teiste ettevõtjatega enda ettevõtte maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangut?			
			Ei	Ei ole selle peale mõelnud	Jah	Kokku
Kas olete teadlik, et maksukäitumise hinnangute e-teenus on tulemas?	Ei	Vastajaid	7	18	9	34
		Kas olete teadlik, et maksukäitumise hinnangute e-teenus on tulemas?	20,6%	52,9%	26,5%	100%
		Kas olete nõus jagama teiste ettevõtjatega enda ettevõtte maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangut?	58,3%	85,7%	56,3%	69,4%
	Jah	Vastajaid	5	3	7	15
		Kas olete teadlik, et maksukäitumise hinnangute e-teenus on tulemas?	33,3%	20%	46,7%	100%
		Kas olete nõus jagama teiste ettevõtjatega enda ettevõtte maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangut?	41,7%	14,3%	43,8%	30,6%
Kokku	Vastajaid	12	21	16	49	
	Kas olete teadlik, et maksukäitumise hinnangute e-teenus on tulemas?	24,5%	42,9%	32,7%	100%	
	Kas olete nõus jagama teiste ettevõtjatega enda ettevõtte maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangut?	100%	100%	100%	100%	

Ettevõtte maksusaladusega arvatatud hinnanguid on valmis jagama 89% vastanutest (vt joonis 7). 22% vastanutest on valmis hoidma ettevõtte hinnangud kogu aeg kõigile avalikuna. Küsimusele oli võimalik juurde lisada ka kommentaare ning täpsustusi, neli vastajat kasutas seda. Vastaja 23, kes on firmas juhatuse liige/omanik valis, et ta ei ole nõus jagama enda ettevõtte hinnanguid teistega. Küsimusele millistel tingimustel on ettevõtja valmis hinnanguid teistega jagama vastas ta, et hinnangute jagamise vastu ta ei ole, kuid vahel on maksehäireteks aktuaalsed põhjused ning seetõttu võib tekkida olukord, kus automatiseeritud hinnang näitab kehva tulemust ning tehingupartner teeb sellest omad järeldused, selle asemel saaks tehingupartnerile mitte jagada hinnangut ning ise tehingupartnerile maksehäirete põhjuseid seletada. Maksehäirete põhjustena tõi vastaja 23 välja, et klient võib talle õigel ajal tasumata jätta ning seetõttu on tema ettevõtjana sunnitud maksukohustust ajatama ning MTA-le võlgu jääma, sest deklaratsioonid esitab ta alati õigeaegselt. Seega on vastaja 23 väga kohusetundlik tugeva maksumoraaliga maksumaksja, kes esitab kõik andmed õigeaegselt, kuid maksukohustust ei pruugi õigel ajal saada täita tulenevalt tehingupartnerist.

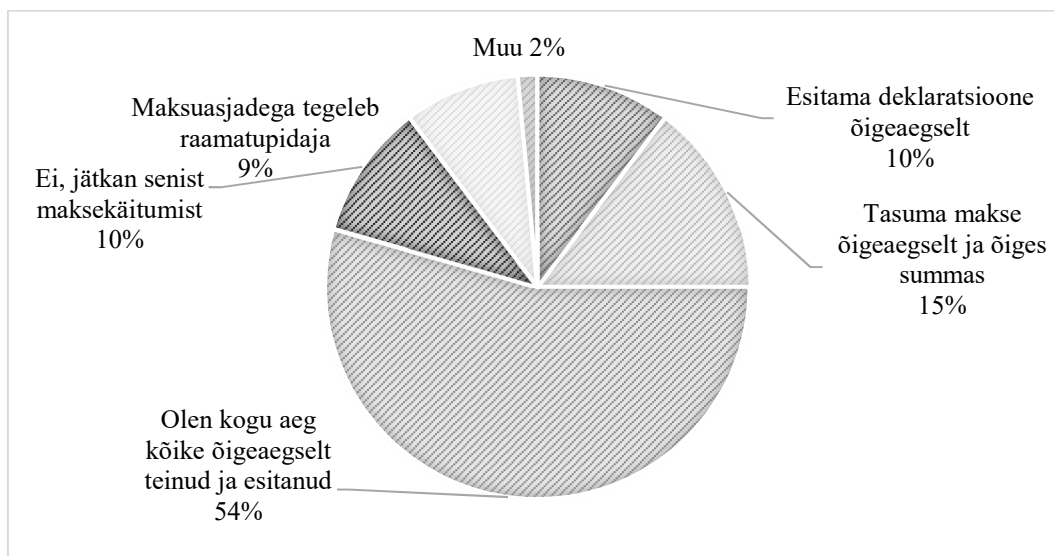

Joonis 7. Vastajate valmisolek hinnangute jagamiseks teiste ettevõtjatega (autori koostatud)

Jooniselt 7 nähtub, et 11% vastajatest ei ole valmis mitte kellegagi mingil juhul ettevõtte hinnanguid jagama. Need vastajad ei ole ka motiveeritud oma maksukäitumist parandama, sest küsimusele “Kui maksukäitumise hinnangud on

avalikud ja jagatavad, kas see motiveerib teid?” vastasid nad, et on kõike kogu aeg õigeaegselt teinud ja esitanud ning jätkavad senist maksekäitumist. Kaks vastajat lisasid, et maksuasjadega tegeleb raamatupidaja seega juhatuse liikmetena nad usaldavad täielikult ettevõtte raamatupidajaid. Sellest võib järeldada, et nendel vastajatel on midagi varjata või ei ole neil plaanis uusi koostööpartnereid leida, kes sooviksid nende majanduslikku olukorda teada.

Jooniselt 8 nähtub, et 54% vastajatest on vastanud küsimusele “Kui maksekäitumise hinnangud on avalikud ja jagatavad, kas see motiveerib teid?” et nad on kogu aeg kõike õigeaegselt teinud ja deklaratsioone õigeaegselt esitanud. See kinnitas töö autori ootuseid, et küsimustikule vastavad enamjaolt korrektse käitumisega maksumaksjad. 25% küsitletutest vastas, et hinnangute jagamine motiveerib neid enda maksekäitumist parandama. See ei pruugi tähendada, et nende varasem maksekäitumine oleks halb olnud, kuid et edaspidi on nad veel hoolikamad ning uus teenus tõstab nende maksukuulekust.

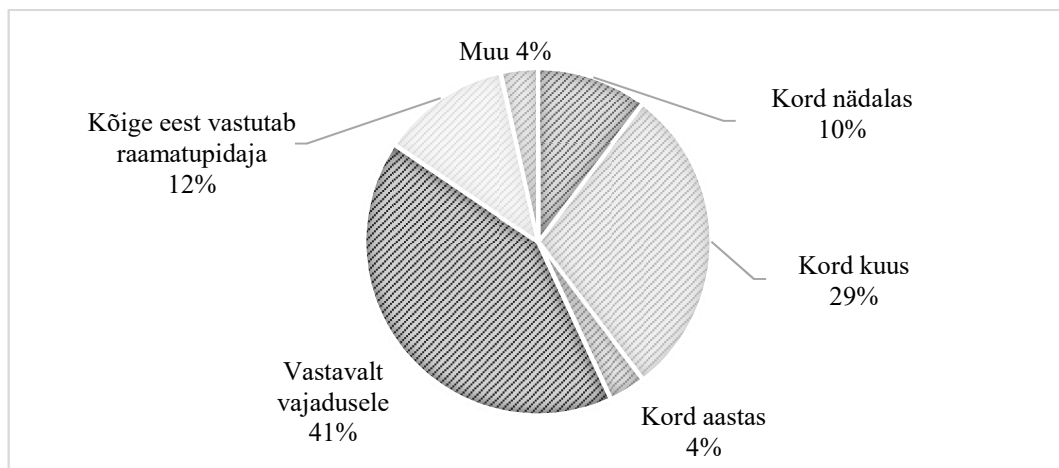

Joonis 8. Küsimustikule vastanute motivatsioon (autori koostatud)

Küsimustikule vastas kaks raamatupidajat, kelle vastused olid täiesti erinevad. Üks raamatupidajatest oli teadlik, et maksekäitumise hinnangute teenus on tulemas ja teine ei olnud. Hinnangute teenuse tulekust teadlik raamatupidaja ei ole nõus ettevõtte hinnanguid teistega mitte mingil juhul jagama. Samuti ei motiveeri teda hinnangute jagamine, sest ta on kõike kogu aeg õigeaegselt teinud ja esitanud ning

jätkab senist maksekäitumist. Raamatupidaja, kes ei olnud teadlik hinnangute teenusest on valmis kõigiga jagama ettevõtte hinnanguid kui küsitakse. Avaldada ta neid igäühele ta siiski ei soovi. Hinnangute teenus otseselt ei motiveeri raamatupidajat, sest on kogu aeg kõike õigeaegselt teinud ja deklaratsioone esitanud. E-maksuametit kasutavad raamatupidajad mõlemad vastavalt vajadusele.

Jooniselt 9 nähtub, et enamik küsitlusele vastajaid kasutab e-maksuametit vastavalt vajadusele. Üks vastaja täpsustas, et külastab e-maksuametit iga päev, teine 2-3 korda nädalas. 12% vastajatest tunnistasid, et kõige eest vastutab raamatupidaja seega nemad ei käi tihti e-maksuametis. Analüüsist selgust, et 4% küsitlusele vastanutest külastab e-maksuametit vaid üks kord aastas, mis oli üllatav teave.

Joonis 9. Vastajate e-maksuameti kasutustihedus (autori koostatud)

Kokkuvõtvalt koondab Maksu- ja Tolliameti maksukäitumise hinnangute e-teenus ettevõtjate andmed ühte andmebaasi lisades kaks maksusaladusega arvatud hinnangut. Ettevõtjate kontaktmeilile saadetud küsimustikule vastasid peamiselt juhatuse liikmed/ omanikud, vaid üks kolmandik neist oli kursis maksukäitumise hinnangute e-teenuse turule tulemisega. Analüüsi tulemustest selgus, et maksusaladuse hinnangute jagamiseks on enamik ettevõtjaid valmis, kuid soovivad valida kellele nad oma andmeid jagavad. Hinnanguid kõigile avalikustama on valmis vähesed. Peamiselt ollakse valmis jagama häid hinnanguid, kui hinnang on negatiivne siis soovitakse see eelnevalt korda teha ja alles siis teistega jagada.

2.4. Järeldused ja soovitused

Uuring on esmakordne, seetõttu teemakohaseid teadusuuringuid ei ole varem tehtud. On kirjutatud uurimistöid ettevõtjate maksumoraali, maksukäitumise ja hooliskohustuste kohta. Keegi ei ole autorile teadaolevalt saanud varem uurida ettevõtjate hinnanguid MTA poolt avalikkusele kuvatavate andmete kohta. Ettevõtjate valmidust maksukäitumise hinnangute avaldamiseks avalikkusele ei ole varem analüüsitud. Seetõttu teoreetiline käsitus uuringute kohta puudub. Maksu- ja Tolliameti leheküljel on tutvustus maksukäitumise hinnangute e-teenuse kohta, samuti on lisatud sinna tabelid millised näevad hinnangud välja. Kokkuvõttev tutvustus teenusest asub lisa 6.

Probleemküsimus (millistel tingimustel ja kas ettevõtjad on nõus oma ettevõtte maksusaladusega kaetud hinnanguid jagama) sai lahenduse. Ettevõtjad on nõus hinnanguid jagama peamiselt nendega, kellega plaanitakse koostööd teha või on kunagi koostööd tehtud. 22% vastajatest on valmis hoidma ettevõttele antavaid hinnanguid kogu aeg avalikuna, nii et kõik saavad vaadata, seevastu 20% vastajatest on valmis kõigile küsijatele hinnanguid avaldama ehk soovivad siiski näha, kes nende hinnanguid näha soovivad. 11% vastajatest ei soovi mitte kellegagi ettevõttele antavaid hinnanguid jagada.

Lõputöö eesmärk (välja selgitada ettevõtjate valmidus maksukäitumise hinnangute avaldamiseks avalikkusele) sai lahendatud. Enamus ettevõtjaid on valmis jagama maksusaladusega kaetud maksukäitumise hinnanguid teiste ettevõtjatega, vaid 11% küsitlusele vastanutest ei ole valmis seda tegema.

Peatükis 2.2 analüüsiti erinevatest portaalidest ettevõtjate kohta leitavat teavet. Autor võrdles Äriregistri, Maksu- ja Tolliameti päringute ja Creditinfo süsteemist leitavat avalikku tasuta teavet. Riik on loonud võimaluse registreerida ettevõtjaks internetis (vt peatükk 1.1) ja loonud võimaluse esitada dokumentatsiooni interneti teel. Seega on ettevõtjad ka motiveeritud Äriregistris andmeid uuendama ning majandusaasta aruandeid esitama. Creditinfo süsteem toetub andmete hankimisel osaliselt Maksu- ja Tolliameti päringutele ning Äriregistrisse esitatavatele andmetele. Autor jõudis kolme portaali võrreldes ja analüüsides järeldusele, et kolme portaali

andmed ühtivad ning andmed on korrektsed. Ettevõttest tervikliku pildi saamiseks peab hetkel tegema päringud vähemalt kahte portaali (vt tabel 1), maksukäitumise hinnangute e-teenuse tulekuga saab edaspidi kõik üldandmed ühest portaalist kätte.

Lõputöö raames koostati küsimustik ja see saadeti 996-le ettevõtjale, kellest vastas küsimustikule 50. 92% vastajatest olid ettevõtte juhatuse liikmed või omanikud, mis oli autorile üllatuseks. Autor eeldas, et 1/5 vastajatest on sekretärid, sest küsimustik saadeti ettevõtte üldmeilile, küsimustikule aga ei vastanud mitte ühtegi sekretäri. 2/3 küsimustikule vastajatest ei olnud teadlikud maksukäitumise hinnangute teenuse tulemisest, see oli ka oodatav tulemus, sest suurt meediakajastust teenuse avalikustamise kohta töö kirjutamise hetkel toimunud ei ole.

Vastajatest, kes pole mõelnud oma ettevõtte andmete jagamisele moodustasid 85,7% need, kes ei ole e-teenuse tulekust kuulnud. 46,7% vastajatest, kes on teadlikud e-teenuse tulekust on nõus oma ettevõtte hinnanguid jagama ning 33,3% ei ole nõus ettevõtte maksusaladusega kaetud hinnanguid jagama. E-teenusest mitteteadlike vastajate osakaalud on vastavalt 26,5% ja 20,6%. Vastajad, kes on valmis hinnanguid jagama arvatavasti on täitnud oma hoolsuskohustuse ja soovivad, et tehingupartner saaks oma hoolsuskohustust (vt lk 10) täita võimalikult kiiresti ning saada ülevaate nende firma majanduslikust seisust.

11% vastajatest ei ole valmis kellegagi hinnanguid jagama. Autori jaoks on see üllatav, sest kui tehingupartnerile ei võimaldata taustakontrolli MTA teenuses teha siis see võib tehingupartneri ära hirmutada, sest võib arvata, et ettevõttel on midagi varjata.

Analüüsi käigus selgus, et hii-ruut-statistiku väärtuseks on 4,626 ($df=2$, $p=0,099$) seega e-teenusest teadlike vastajate nõusolek jagada oma ettevõtte maksukäitumise hinnanguid teiste ettevõtjatega ei ole statistiliselt olulisel määral erinev (vt tabel 3).

Töö autor soovib Maksu- ja Tolliametil maksukäitumise hinnangute e-teenust meedias reklaamida ning rõhuda ettevõtjate hoolsuskohustusele – hoolas ettevõtja esitab kõik deklaratsioonid õigeaegselt ning vajadusel ajatab maksukohustuse.

Ettevõtja maksukäitumine nähtub ka ettevõtja maksukuulekuse hinnangust, kas kõik deklaratsioonid on õigeaegselt esitatud või mitte ning hinnangut on võimalik

teiste ettevõtjatega tulevikus jagada. Autor on arvamusel, et korrektsel ettevõtjal ei ole põhjust kumbagi hinnangut – ei maksukuulekuse ega maksuasjade korrasoleku hinnangut – teiste eest varjata.

KOKKUVÕTE

Lõputöö teema uudsus ja aktuaalsus tuleneb sellest, et 2020. aasta I poolaastal avaldab Maksu- ja Tolliamet maksukäitumise hinnangute e-teenuse, mille käigus loob MTA kaks hinnangut – maksukuulekuse hinnangu ja maksuasjade korrasoleku hinnangu, mis on maksusaladusega kaitstud. Neid hinnanguid on tulevikus võimalik ettevõtjatel teistega jagada. Teema aktuaalsust toetavad Rahandusministeeriumi ja Maksu- ja Tolliameti arengukavad. Rahandusministeeriumi arengukava, kus on välja toodud, et 2017-2020 soovitakse arendada uus e-maksuamet, kus oleks ülevaade maksumaksja rahalistest nõuetest ja kohustustest riigi ees ning soovitakse luua vaade isiku riskiprofiilist. MTA arengukavas kirjeldatakse, et 2017-2020 soovib amet ettevõtjatele luua võimaluse neile antud usaldusvääruse hinnangut teistega jagada ning ühtlasi lihtsustada ning kiiremaks teha tehingupartneri taustakontrolli.

Küsimustik saadeti 996-le ettevõtjale, küsimustikule vastas neist 50. Vastajatest 92% olid ettevõtte omanikud või juhatuse liikmed, teised vastajad olid raamatupidajad, büroojuht/juhiabi ja finantsjuht. Vastajatest 2/3 ei olnud teadlikud maksukäitumise hinnangute e-teenuse tulekust, seega oli oodatav, et 42% vastajatest ei olnud hinnangute jagamise peale veel mõelnud.

Lõputöö uurimisprobleemina püstitati küsimus: millistel tingimustel ja kas ettevõtjad on nõus oma ettevõtte maksusaladusega kaetud hinnanguid jagama? Küsimus sai vastuse ja tulemuseks oli see, et ettevõtjad on nõus hinnanguid jagama peamiselt nendega, kellega plaanitakse koostööd teha või on kunagi koostööd tehtud. 22% vastajatest on valmis hoidma ettevõttele antavaid hinnanguid kogu aeg avalikuna, nii et kõik saavad vaadata, seevastu 20% vastajatest on valmis kõigile küsijatele hinnanguid avaldama ehk soovivad siiski näha, kes nende hinnanguid näha soovivad. 11% vastajatest ei soovi mitte kellegagi ettevõttele antavaid hinnanguid jagada.

Lähtudes uurimisprobleemist oli lõputöö eesmärgiks välja selgitada ettevõtjate valmidus maksukäitumise hinnangute jagamiseks.

Lõputöös püstitatud eesmärk sai saavutatud ja uurimisküsimus leidis vastuse.

Töö autor soovib maksukäitumise hinnangute e-teenust meedias reklaamida ning rõhuda ettevõtjate hoolsuskohustusele – hoolas ettevõtja esitab kõik deklaratsioonid õigeaegselt ning vajadusel ajatab maksukohustuse.

Järgmistele lõputöö koostajatele soovib autor maksukäitumise hinnangute e-teenuse jagamise funktsiooni analüüsida alles siis, kui jagamise võimalus on vähemalt pool aastat olnud avalikkusele kättesaadav ning edaspidi oleks vaja välja selgitada, kas ettevõtjate maksukäitumine paraneb siis kui nad jagavad hinnanguid teistega.

SUMMARY

The thesis consists of 60 pages. The thesis is written in Estonian. The aim of this dissertation was to find out the readiness of entrepreneurs to share tax behaviour ratings to the public.

In order to fulfill the aim of the dissertation, author analyzed the following:

1. theoretical approaches to tax behaviour, due diligence and social obligations;
2. displaying enterprises data in various publicly available databases;
3. the attitudes of entrepreneurs and the interpretation of the results of the analysis.

The questionnaire survey revealed that two thirds of the respondents are not aware of the existence of the e-service of tax behavior ratings. A quarter of the respondents are ready to disclose the company's tax behavior ratings with everyone, the other quarter of the respondents are ready to share the ratings with everybody who asks. One tenth of the respondents are not ready to share their tax behaviour ratings with anyone.

The analysis concluded that companies agree to share ratings mainly with those with whom they intend to co-operate or have ever co-operated.

The author of the thesis recommends advertising the e-service of tax behavior ratings in the media and emphasizing the duty of diligence of entrepreneurs - a diligent entrepreneur submits all declarations on time and, if necessary, postpones the tax liability.

In the future, the author recommends analyzing the e-service sharing function of tax behavior ratings for future dissertation authors only after the possibility of sharing has been available to the public for at least half a year, and it would be necessary to find out whether companies' tax behaviour improves when they share tax behaviour ratings with others.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Alley, C. & James, S., 2010. *Tax Compliancxe, Self-Assessment and Tax Administration*. Journal of Finance and Management in Public Services 2(2), pp. 27-42.

Bickman, L. & Rog, D. J., 2009. The SAGE Handbook of *Applied Social Research Methods*. USA: SAGE.

Carrasco-Monteagudo, I., & I. Buendía-Martínez., 2013. “Corporate Social Responsibility: A Crossroad between Changing Values, Innovation and Internationalisation.” *European Journal of International Management* 7(3), pp. 295–314.

Chinitz, B., 1961. Contrasts in Agglomeration: New York and Pittsburgh. *American Economic Review* 51(2), pp. 279–289.

Creditinfo. *Meist*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.creditinfo.ee/meist/> [Kasutatud 01.04.2020].

E-Äriregister, 2020. Ettevõtja. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ariregister.rik.ee/et-tevotja> [Kasutatud 05.04.2020].

Eroğlu, O. & Piçak, M., 2011. Entrepreneurship, National Culture and Turkey. *International Journal of Business and Social Science* 2(16), pp. 148-149.

Feld, L. P. & Frey, B. S., 2002. Trust Breeds Trust: How Taxpayers are Treated. *Economics of governance*, 3, pp. 87-99.

Fogg, K. & Jozipovic, S., 2016. How Can Tax Collection Be Structured to Observe and Preserve Taxpayer Rights: A Discussion of Practices and Possibilities. *Tax Lawyer*, 69 (3), p. 515.

Glaeser, E.L., 2007. *Entrepreneurship and the City*. Harvard University.

Godar, S. H., P. J. O’Connor, and V. A. Taylor., 2005. Evaluating the Ethics of Inversion. *Journal of Business Ethics* 61(1), pp. 1–6.

Güldenkoh, M., Silberg, U., 2016, Public-Private Partnerships in Estonia. *Proceedings of the 9th International Conference European Entrepreneurship Forum 2015* (43–56). Praha.

Helbert, R. & Link A., 2009. A History of Entrepreneurship. *International Journal of Business and Social Science*, 2(9), pp. 241–242.

Janakiram, B., 2010. *Management and Entrepreneurship*. New Delhi: Excel books.

Janno, M., 2015. *Esmaste meetmete mõju võlgade sissenõudmise protsessis*. Lõputöö. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Kirchler, E., 2007. *Tax Economic Psychology of Tax Behaviour*. Cambridge: Cambridge University Press.

Koda.ee, 2019. *Uus Maksu- ja Tolliameti poolt pakutav teenus - maksukäitumise hinnang*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.koda.ee/et/uudised/uus-maksu-ja-tolliameti-poolt-pakutav-teenus-maksukaitumise-hinnang> [Kasutatud 25.04.2020]

Lillemets, K., 2007. *Maksumoraal maksukuulekuse mõjutajana*. *Riigikogu toimetised*, nr 16, lk 73-79.

Maksu- ja Tolliamet, 2017a. *Maksu- ja Tolliameti arengukava 2017-2020*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.emta.ee/sites/default/files/kontaktid-ja-ametist/ameti-struktuur-ulesanded-strateegia/strateegia/20170608_mta_strateegiadokument_2017-2020.pdf [Kasutatud 23.09.2019]

Maksu- ja Tolliamet, 2017b. *Ettevõtja näeb e-MTAs enda maksukäitumise hinnangut*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/uudised/ettevotja-naeb-e-mtas-enda-maksukaitumise-hinnangut> [Kasutatud 05.04.2020]

Maksu- ja Tolliamet, 2020a. *Maksukäitumise hinnangud*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/maksukaitumise-hinnangud> [Kasutatud 05.04.2020]

Maksu- ja Tolliamet, 2020b. *Käibemaksukohustuslasena registreerimise (KMKR) numbri otsing* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://apps.emta.ee/saqu/public/kmkrnr?lang=et> [Kasutatud 05.04.2020]

Maksu- ja Tolliamet, 2020c. *Tasutud maksud, käive ja töötajate arv*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/kontaktid-ja-ametist/avaandmed-maksulaekumine-statistika/tasutud-maksud-kaive-ja-tootajate-arv> [Kasutatud 05.04.2020].

Maksu- ja Tolliamet, 2020d. *Päringud*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/et/ariklient/paringud> [Kasutatud 05.04.2020].

Maksu- ja Tolliamet, 2020e. *Võlapäring*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://apps.emta.ee/saqu/public/taxdebt?lang=et> [Kasutatud 05.04.2020].

Maksukohustuslaste registri põhimäärus (2019) RT I, 25.03.2020, 5.

Maksukorralduse seadus (2002) RT I, 07.12.2018, 5.

Miettinen, A., & Teder, J., 2006. *Ettevõtlus I*. Tallinn: Kirjastus "Külim".

Milos, M., 2013. Tax Evasion and Economic Growth. *Studii Economice*, pp. 166-171.

Miner, J.B., and N.S. Raju., 2004. Risk Propensity Differences Between Managers and Entrepreneurs and Between Low- and High-Growth Entrepreneurs: A Reply in a More Conservative Vein. *Journal of Applied Psychology* 89(1), pp. 3–13.

Neuman, W. L., 2011. *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*, Boston: Pearson.

OECD, 1999. Compliance Measurement - Practice Note. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.oecd.org/tax/administration/1908448.pdf> [Kasutatud 20.03.2020].

OECD, 2009. Managing and Improving Compliance: Recent Developments in Compliance Risk. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.oecd.org/tax/administration/33818656.pdf> [Kasutatud 25.03.2020].

OECD, 2018. Oecd Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://mneguidelines.oecd.org/OECD-Due-Diligence-Guidance-for-Responsible-Business-Conduct.pdf> [Kasutatud 05.05.2020].

Raamatupidamise seadus (2002) RT I, 15.03.2019, 12.

Raamatupidaja.ee., 2019. *Maksukäitumise hinnangute e-teenus – mis see on ja milleks on seda vaja?* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.raamatupidaja.ee/uudised/2019/08/01/maksukaitumise-hinnangute-e-teenus-mis-see-on-ja-milleks-on-seda-vaja> Kasutatud 25.04.2020].

Rahandusministeerium, 2016. *Rahandusministeeriumi valitsemisala arengukava aastateks 2017-2020.* [Võrgumaterjal] Leitav:

https://www.rahandusministeerium.ee/et/system/files_force/document_files/rm-valitsemisala-arengukava-2017-2020_kinnitatud.pdf [Kasutatud 13.12.2019]

Randlane, K., 2015. Tax Compliance as a System: Mapping the Field. *International Journal of Public Administration*, 39(7), pp. 515-525.

Registrite ja Infosüsteemide Keskus. *E-Äriregister.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rik.ee/et/e-ariregister> [Kasutatud 13.03.2020].

Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2019. Statistika põhitegevusalalises löikes. [Võrgumaterjal] Leitav:

https://www2.rik.ee/rikstatfailid/failid/tabel.php?url=19_10tg.html [Kasutatud 25.01.2020].

Rodriguez-Justicia, D. & Theilen, B., 2018. Education and Tax Morale. *Journal of Economic Psychology*, 64, pp. 18-48

Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A., 2012. *Research Methods for Business Students.* Sixth Edition. London: Pearson.

Smith, K. W. & Stalans, L. J., 1991. *Encouraging Tax Compliance with Positive Incentives: A Conceptual Framework and Research Directions.* Law & Policy.

Tere AS, 2020. *Tere AS tasus saneerimiskava kohaselt võlausaldajatele esimesed maksed.* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.tere.eu/uudised/tere-as-tasus-saneerimiskava-kohaselt-volausaldajatele-esimesed-maksed> [Kasutatud 04.04.2020].

Tolvanen, M., 2009. Trust, Business Ethics and Crime Prevention – Corporate Criminal Liability in Finland. *Jurisprudencija*, 1 (115), pp. 335-358.

Torgler, B. (2007). *Tax Compliance and Tax Morale: A Theoretical and Empirical Analysis*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.

Vabariigi valitsus, 2020. *Vabariigi Valitsuse pressikonverentsi stenogramm, 19. märts 2020*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.valitsus.ee/et/uudised/vabariigi-valitsuse-pressikonverentsi-stenogramm-19-marts-2020> [Kasutatud 21.03.2020].

Äriseadustik (1995) RT I, 28.02.2019, 11.

Lisa 1. Kirjavahetus Registrate ja Infosüsteemide Keskusega

Reede, 20. September 2019 - 13:41

Tere!

Olen Annabel Voomets ja õpin Sisekaitseakadeemias 3. kursusel Maksunduse ja Tolli erialal. Soovin võimalusel kõigi Eesti juriidiliste isikute e-posti aadresse - nime ja registrikoodi ning muid andmeid ei ole vaja.

K, 25.09.2019 12:34

Tere

Andmed äriregistrist on üldjuhul tasulised. Üliõpilastele saame anda andmed tasuta kui meile esitatakse koolist ametlik tõend.

T, 01.10.2019 12:26

Palun väljastada Annabel Voometsale lõputööks vajalikud andmed. Digitaalselt allkirjastatud andmete soov on manuses.

Teie poolt väljastatud infot kasutatakse ainult Annabel Voometsa lõputöös ning andmeid ei edastata kolmandatele isikutele.

T, 01.10.2019 12:48

Kuna tasuta saame me väljastada kuni 1000 ettevõtja andmeid, siis kas soovite valimit kuidagi piirata, nt tegevusala, käibe, asukoha vm näitaja alusel?

T, 15.10.2019 12:51

Palun väljastage andmed ettevõtjate kohta järgmistes tegevusvaldkondades:

- põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
- töötlev tööstus
- ehitus
- hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrattaste remont
- veondus ja laondus
- majutus ja toitlustus
- kinnisvaraalne tegevus
- info ja side

- tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
- kunst, meelelahutus ja vaba aeg

Igast tegevusvaldkonnast 100 osaühingut.

Kui on võimalik siis osaühingute valikul lähtuge palun selliselt, et igast maakonnast ja ettevõtja kategooriast (mikroettevõtja, väikeettevõtja, keskmise suurusega ettevõtja ja suurettevõtja) oleks tegevusvaldkond kaetud.

Soovituslikult kasutage valimi koostamisel tegevusvaldkonniti ühte ja sama intervalli.

K, 16.10.2019 16:31

Tere!

Saadand küsitud andmed. Kokku andmeid 1100 ettevõtte kohta .

Äriühingud sain 100 kaupa võtta välja maakonniti ja kategooria kaupa .

FIEed ei esita aruandeid, siin ainult maakonna kaupa.

Andmed on kahel töölehel.

Lisa 2. Registrate ja Infosüsteemide keskuse päringu vastus

Esitatud päringu vastusena saadi 996 osaühingu andmed. Lisaks oli Registrate ja Infosüsteemide keskus lisanud 100 FIE andmed, kuid neile ei saadetud küsimustikku, sest FIE'd ei ole valimisse arvatud.

Tabel. Näide andmete kohta mida päriti lisas 1.

Reg. kood	Nimi	Majandus-haru	EMTAK	Nimetus	E-mail
10 099 057	Tõnumäe Osaühing	A	02201	Metsavarumine	vorahansu@hotmail.ee
11 525 361	OÜ Leesla talu	A	01421	Muu veislaste ja pühvliskasvatus	info@leesla.ee
10 009 551	Ebavere ST Osaühing	A	01501	Segapõllumajandus	ebavere@hotmail.ee
10 768 432	Karupoeg OÜ	A	02201	Metsavarumine	topmann@hotmail.ee
14 001 977	Taevaskoja Meejaam OÜ	A	01491	Mesindus	meejaam@gmail.com
12 269 606	OÜ Tenno taimla	A	02101	Metsakasvatus ja muud metsamajanduse tegevusalad	tennotaimla@gmail.com
12 894 735	Balti Juurvili OÜ	A	01131	Köögivilja- (sh kõrvitsaliste), juurvilja- ja mugulviljakasvatus, k.a seenekasvatus	viido@virudent.ee
12 204 179	Kõrenduse Öko OÜ	A	01111	Teravilja- (v.a riis) ja kaunviljakasvatus; õlitaimeseemnete kasvatus	mmansberg@gmail.com
11 502 124	Karlengs OÜ	A	01111	Teravilja- (v.a riis) ja kaunviljakasvatus; õlitaimeseemnete kasvatus	erkki412@hotmail.com
12 122 004	AV Küttepuud OÜ	A	02202	Küttepuude tootmine	valduv@gmail.com
11 538 033	ALATARE OÜ	A	01131	Köögivilja- (sh kõrvitsaliste), juurvilja- ja mugulviljakasvatus, k.a seenekasvatus	kaia.huck@mail.ee
12 251 380	Waltfisher OÜ	A	02401	Metsamajandust abistavad tegevused	erkipunder@hotmail.ee
11 477 296	Splitwood Group OÜ	A	02202	Küttepuude tootmine	toomas@splitwood.ee

Lisa 3. Küsimustik ettevõtjatele

Masukäitumise hinnangute e-teenus

Uus teenus koondab ühte keskkonda avalikud andmed, mille kogumiseks peab praegu tegema mitu päringut Maksu- ja Tolliametis infosüsteemidesse. Teenuse eesmärk on ettevõttele maksukäitumise kohta tagasisidet ja infot anda.

Maksuandmetes ja/või -käitumises puuduste esinemisel saab ettevõtte asuda neid ise kohe parandama, ennetades sellega maksukontrolli sattumise.

Lisaks avalikele üldandmetele arvutatakse iga ettevõtja kohta kaks maksukäitumise hinnangut: maksukuulekuse hinnang ja maksuasjade korrasoleku hinnang.

Hinnangud arvutatakse maksusaladusega kaitstud andmete põhjal ning need on nähtavad ainult ettevõtja esindajale, kes saab ise otsustada, kas ja kellega ning millise perioodi jooksul ta oma ettevõtte hinnanguid jagab.

Uus teenus saab kättesaadavaks 2020 aasta I poolaastal.

Rohkem infot: <https://www.emta.ee/et/masukaitumise-hinnangud>

Maksukuulekuse hinnangu näide (Allikas: Maksu- ja Tolliamet, 2020)

Maksukuulekuse hinnang

detsember 2019

3^{/3}

Aitäh, et olete olnud maksukuulekas.

Maksuasjade korrasoleku hinnangu näide (Allikas: Maksu- ja Tolliamet, 2020)

Töötamine ①

Palun kontrollige töötamise registri kandeid. Meie hinnangul on esitatud andmetes puudusi.

- Olete deklaratsioonil TSD deklareerinud väljamakseid isikule, keda te ei ole töötamise registris registreerinud. Palun kontrollige ja vajadusel parandage andmed TSDl ja/või töötamise registris.

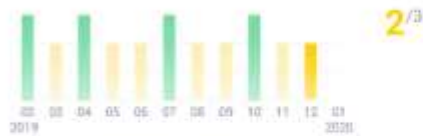
Müük ①

Palun kontrollige käibedeklaratsioonil ja selle lisal kaupade ja teenuste müügi kohta deklareeritud andmeid. Meie hinnangul on andmetes olulisi puudusi.

- Käibedeklaratsioonil deklareeritud maksustava käibe summa on väiksem kui vormi KMD INF A-osal deklareeritud arvete summa. Palun kontrollige ja parandage andmed käibedeklaratsioonil.

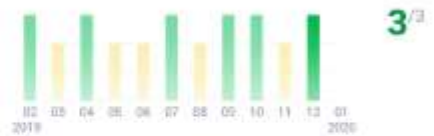
Maksustatavad kulud ①

Palun kontrollige, kas olete ettevõtlusega mitteseotud kulud ja erisoodustused õigesti deklareerinud. Meie hinnangul on esitatud andmetes puudusi.

- Olete tasumata maksukohustuselt tasunud intressi, kuid ei ole seda vormi TSD lisal 6 deklareerinud ega sellelt tulumaksu tasunud. Palun deklareerige tasutud intress vormi TSD lisal 6 (kood 6020) ja tasuge tulumaks.

Väljamaksed ①

Väljamaksete andmed deklaratsioonil TSD on korras.

Mis on teie roll ettevõttes?

- Juhatuse liige/omanik
- Raamatupidaja
- Sekretär
- Muu...

Kas olete teadlik, et maksukäitumise hinnangute e-teenus on tulemas? *

- Jah
- Ei
- Muu...

Kas olete nõus jagama teiste ettevõtjatega enda ettevõtte maksukuulekuse ja maksuasjade korrasoleku hinnangut? *

- Jah
- Ei
- Ei ole selle peale mõelnud
- Muu...

Millistel tingimustel olete valmis ettevõtte hinnanguid teiste ettevõtjatega jagama?

- Tegemist on tuttava/varasema tehingupartneriga
- Plaanime tulevikus koostööd teha
- Olen valmis kõigiga jagama, kes küsivad
- Hoian enda ettevõtte hinnangud kogu aeg avalikuna, nii et kõik soovijad saavad vaadata
- Ei soovi kellegagi mingil juhul jagada
- Muu...

Kui maksukäitumise hinnangud on avalikud ja jagatavad, kas see motiveerib teid?

- Esitama deklaratsioone õigeaegselt
- Tasuma makse õigeaegselt ja õiges summas
- Olen kogu aeg kõike õigeaegselt teinud ja esitanud
- Ei jätkan senist maksekäitumist
- Maksuasjadega tegeleb raamatupidaja
- Muu...

Kui tihti kasutate e-maksuametit?

- Kord nädalas
- Kord kuus
- Kord aastas
- Vastavalt vajadusele
- Kõige eest vastutab raamatupidaja
- Muu...

Lisa 4. Äriregistri andmete väljatrükk TERE aktsiaseltsi kohta

Kuvatõmmis. Äriregistri kehtivate andmete väljatrükk TERE aktsiaseltsi kohta (E-Äriregistri teabesüsteem, 2020)

4/10/2020

TERE aktsiaselts (11411278) - Äriregistri teabesüsteem

Äriregistri kehtivate andmete väljatrükk seisuga 10.04.2020 kell 03:58

TERE aktsiaselts (registrikood 11411278) kohta on avatud Tartu Maakohtu registriosakonna äriregistrikaart nr 1:

Ärinimi ja aadress

1. kanne: Ärinimi on TERE aktsiaselts
17. kanne: Aadress on Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Lelle tn 22, 11318
16. kanne: Elektronposti aadress on tere@tere.eu

Kapital

7. kanne: Aktsiakapital on 5 112 931.88 eurot
13. kanne: Aktsiaraamatu pidaja on Nasdaq CSD SE (40003242879), aadress Valnu iela 1, Riia, Läti
7. kanne: Nimiväärtuseta aktsiate arv on 8 000 000

Esindusõigus

18. kanne: Juhatuse liige on Ülo Kivine, isikukood 36703112733
  20. kanne: Juhatuse liige on Mairi Paiste, isikukood 47705210028
- * Aktsiaseltsi võib kõikide tehingute tegemisel esindada iga juhatuse liige.

Õiguslik seisund

1. kanne: Õiguslik vorm on aktsiaselts
17. kanne: Põhikirj on kinnitatud 03.01.2019
12. kanne: Majandusaasta algab 01.01 ja lõppeb 31.12
4. kanne: TERE aktsiaselts (ühendav ühing) ja Aktsiaselts Kalev Paide Tootmine, registrikood 10958069 asukoht Prääma tee 11 Paide 72720 (ühendatav ühing) ühinevad 30.10.2008. sõlmitud ühinemislepingu alusel, ühinemisotsus on vastu võetud 16.02.2009.
5. kanne: TERE aktsiaselts, kui ühendav ühing ja OÜ Põlva Piim Tootmine, kui ühendatav ühing (registrikood 11046264, aadress Jaama 20, Põlva) ühinevad 14.04.2009. a sõlmitud ühinemislepingu alusel. Ühinemisotsus võeti vastu 16.05.2009. a. Ühinemine jõustub käesoleva ühinemiskande tegemisega.

Märkused

9. kanne: Aadressiandmed on muudetud äriseadustiku § 511¹ alusel.

Kannete loetelu

Harju Maakohtu registriosakonnas tehtud kanded:

1. kanne: Kinnitatud 30.07.2007 (esmakanne)
4. kanne: Kinnitatud 07.04.2009 (teine, konstitutiivne ühinemiskanne (ühendava isiku registrikaardile))
5. kanne: Kinnitatud 10.07.2009 (teine, konstitutiivne ühinemiskanne (ühendava isiku registrikaardile))
7. kanne: Kinnitatud 22.12.2011 (muutmiskanne)

Tartu Maakohtu registriosakonnas tehtud kanded:

9. kanne: Kinnitatud 31.08.2016 (muutmiskanne)
12. kanne: Kinnitatud 16.05.2017 (muutmiskanne)
13. kanne: Kinnitatud 28.09.2017 (muutmiskanne)
16. kanne: Kinnitatud 17.01.2018 (muutmiskanne)
17. kanne: Kinnitatud 09.01.2019 (muutmiskanne)
18. kanne: Kinnitatud 14.05.2019 (muutmiskanne)
19. kanne: Kinnitatud 22.05.2019 (muutmiskanne)
20. kanne: Kinnitatud 23.09.2019 (muutmiskanne)

Väljatrüki lõpp

Lisa 5. Creditinfo raport TERE aktsiaseltsi kohta

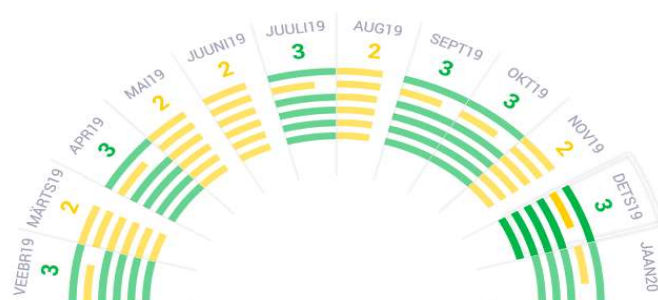
Ärinimi	TERE aktsiaselts
Registrikood:	11411278
Tegevusaadress:	Lelle tn 22 Tallinn Harjumaa 11318
Juriidiline aadress	Lelle tn 22 Kesklinna linnaosa, Tallinn Harju maakond 11318
KMKR nr:	EE101163529 alates 30.07.2007
Ettevõtte vanus:	12 aastat 8 kuud
Asutatud:	30.07.2007
Põhikapital:	5 112 932 EUR
Telefon:	6364113
E-post:	tere@tere.eu
Koduleht:	www.tere.eu
Esindusõigus:	Tasuta info nägemiseks: SISENE
Põhitegevusala:	<ul style="list-style-type: none"> • Piima töötlemine, piimatoodete ja juustu tootmine (1051)
Muud tegevusalad:	<ul style="list-style-type: none"> • Kaubavedu maanteel
Majandusaasta:	01.01 - 31.12
Tasutud maksud:	2019 IV kv kvartalis tasus ettevõtte <ul style="list-style-type: none"> • riiklikke makse 626 170.88 EUR • tööjõumakse 570 911.24 EUR
Töötajate arv:	316 (seisuga 31.12.2019)
Maksustatav käive:	18 236 620.56 EUR (perioodil 01.09.2019 - 30.11.2019)
Vaata lisaks:	<ul style="list-style-type: none"> • Tegevuslubade info • Äriregistri kannete menetlusteave
	Vaata seotud Isikud >
	Vaata klennistuld >

Kuvatõmmis. Creditinfo raport TERE aktsiaseltsi kohta (Creditinfo, 2020)

Lisa 6. Maksukäitumise hinnangute e-teenuse tutvustus

Maksukäitumise hinnangute e-teenus on loodud ettevõttele enda maksukäitumise kohta tagasiside ja info saamiseks MTA'lt. Maksukäitumise hinnangute e-teenusega loodab MTA ennetada ettevõtte maksukontrolli sattumist pakkudes ettevõtjale tagasisidet esitatud andmete õigsuse kohta. Maksukäitumise hinnangute e-teenuses on kõigile kättesaadavad järgmised avalikud üldandmed iga ettevõtja kohta: käibemaksukohustuslaseks registreerimise info, võla olemasolu, väljastatud tegevusload, väljastatud tolliload, viimase nelja kvartali tasutud maksud, töötajate arv ning käive. Lisaks avalike andmete kokku koondamisele loob MTA kaks maksukäitumise hinnangut: maksukuulekuse hinnangu ja maksuasjade korrasoleku hinnangu. Hinnangud arvutatakse avalikel ja maksusaladusega põhinevatel andmetel ning need on esialgu nähtavad ainult ettevõtte seaduslikule esindajale või seadusliku esindaja volitamisel ka volitatud isikutele. (Maksu- ja Tolliamet, 2020a)

Maksukäitumise hinnangu koostamisel võetakse arvesse järgmisi andmeid: deklaratsioonide õigeaegne esitamine, maksude õigeaegne tasumine, deklaratsioonides ja aruannetes esinevad vead, tuvastatud rikkumised ja koostatud maksuotsused, ettevõtja karistatus maksuseaduste rikkumiste eest, juhatuse liikme tausta usaldusväärsus, tehingupartnerite tausta usaldusväärsus, ümbrikupalga kahtlus (Maksu- ja Tolliamet, 2020a).

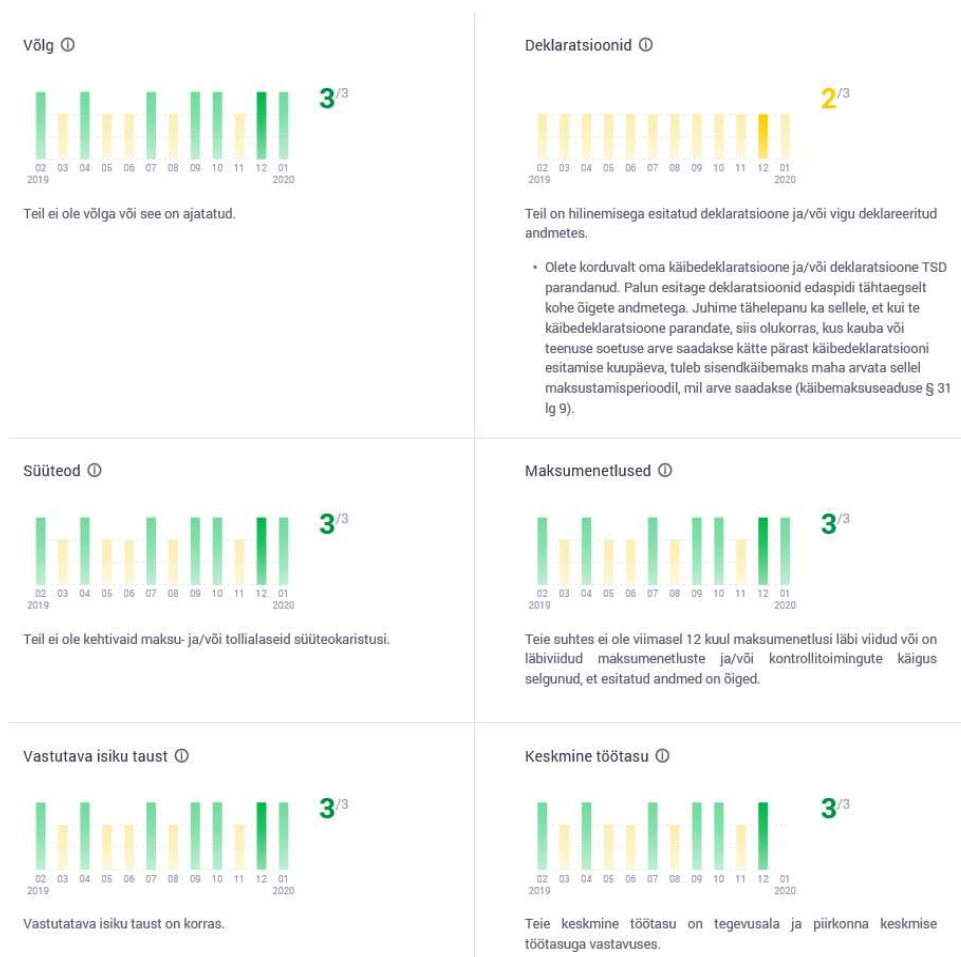
Maksukuulekuse hinnang
detsember 2019

3/3

Aitäh, et olete olnud maksukuulekas.

Kuvatõmmis 1. Maksukuulekuse hinnang (Maksu- ja Tolliamet, 2020a)

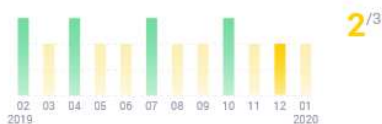
Maksukuulekuse hinnang iseloomustab neid kohustusi, mis tulenevad seadusest – kas deklaratsioonid on õigeaegselt esitatud ning kas esitatud andmed on korrektsed. Lisaks võrreldakse ettevõtete deklareeritud töötasu väljamakseid teiste samal tegevusalal ja samas piirkonnas tegutsevate ettevõtete deklareeritud väljamaksetega, hinnatakse ka vastutava isiku tausta. (Maksu- ja Tolliamet, 2020a) Kuvatõmmis 1 näitab milline hakkab välja nägema maksukuulekuse hinnangu koondjoonis ettevõtja vaatest. Hinnang antakse kolme palli süsteemis ning koosneb kuuest komponendist. Kuvatõmmiselt 2 nähtub maksukuulekuse hinnangu detailvaade. Detailvaates näeb tagasiulatuvalt viimase 12 kuu hinnanguid, kuule vastavale tulbale klikkides näeb kirjalikku tagasisidet ning kui hinnang ei ole 3 ehk kõige parem näeb ka soovitusi, kuidas hinnangut parandada ning mis hetkel valesti on.

Kuvatõmmis 2. Maksukuulekuse hinnang detailvaates (Maksu- ja Tolliamet, 2020a)

Maksuasjade korrasoleku hinnang keskendub võimalikele puudustele ja ebakõladele andmete deklareerimisel ning seeläbi on ettevõtjal võimalik ennetavalt parandada oma maksukäitumist. Maksuasjade korrasoleku hinnangut kujundavad maksustatavad kulud, väljamaksed, ost, müük, töötamine ja muud tähelepanekud. (Maksu- ja Tolliamet, 2020a) Kuvatõmmisel 3 nähtub maksuasjade korrasoleku hinnang. Hinnang antakse 3 palli süsteemis ning kui kuuest komponendist koosneva hinnangu ühe komponendi hinnang on üks, on kogu hinnangu väärtus kõige madalama hinnangu tasemel.

Töötamine ①

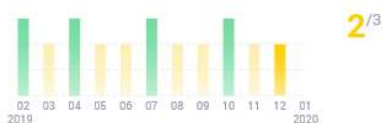
Palun kontrollige töötamise registri kandeid. Meie hinnangul on esitatud andmetes puudusi. [Vaatan selgitusi](#)

Müük ①

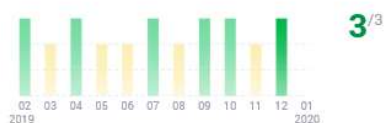
Palun kontrollige käibedeklaratsioonil ja selle lisa kaupade ja teenuste müügi kohta deklareeritud andmeid. Meie hinnangul on andmetes olulisi puudusi. [Vaatan selgitusi](#)

Maksustatavad kulud ①

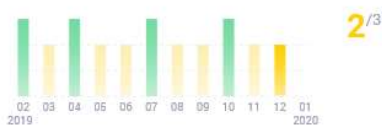
Palun kontrollige, kas olete ettevõtlusega mitteseotud kulud ja erisoodustused õigesti deklareerinud. Meie hinnangul on esitatud andmetes puudusi. [Vaatan selgitusi](#)

Väljamaksed ①

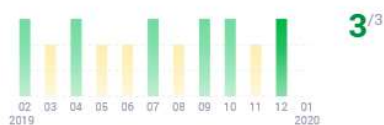
Väljamaksete andmed deklaratsioonil TSD on korras. [Vaatan selgitusi](#)

Ost ①

Palun kontrollige käibedeklaratsioonil ja selle lisa kaupade ja teenuste soetamise kohta deklareeritud andmeid. Meie hinnangul on andmetes puudusi. [Vaatan selgitusi](#)

Muud tähelepanekud ①

Muid tähelepanekuid ei ole. [Vaatan selgitusi](#)

Andmed uuendatud 26.01.2020 00:00

Kuvatõmmis 3. Maksuasjade korrasoleku hinnang (Maksu- ja Tolliamet, 2020a)